

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY

Savaitinis
Jungtinės Valstijos \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 28

★ ★ ★ ★ ★

PENKTADIENIS, LIEPOS [JULY] 24, 1981

OZONE PARK, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

70-IEJI METAI

KRISLAI

Toks kursas savizudybė
Tenka nusivilti
Rekordinis militarinis
biudžetas
Iš paties prezidento lūpų
A. BIMBA

Kas atsitiko su ta Izraelio vadovybe: ji vėl papildė baisų nusikaltimą. Ji, kaip žinia, liepos 17 d. pasiuntė lėktuvus į Lebanoną ir ten su žeme suligino palestiniečių stovyklą: krito vietoj 123 žmonės ir 550 sužeisti. Nejaugi ji nemato ir nesupranta, kad tai pavojingas, savizudiškas kursas, kad jis neprives prie ramybės bei taikos Vidurio Rytuose...

Gerai atsimenu, kokiomis aukštomis viltimis pažangioji žmonija sutikom anais metais susiorganizavimą Jungtinių Tautų su sostine mūsų di-džiajame New Yorke. Sakė-me: Stai bus forumas, kuriame prie apvalaus stalo susirinks tautų ir valstybių atstovai ir aptars bei suras ramių būdus visiems nesusipratimams pašalinti.

Šiandien pasaulinė organizacija jau yra 110 valstybių narių, bet reikia pripažinti, kad ji nevaizdina tokio vaidmens, kokį turėtų vaidinti. Tą akivaizdžiausiai pasaulinėje situacijoje demonstruoja branduolinio ginklavimosi varžybos ir įtemptimas.

Reagano Administracija pateikė ir Kongreso dauguma užgrybė tokį 1982 m. militarinį 1982 m. biudžetą, kokio ši šalis dar nebuvo turėjusi ar girdėjusi visoje savo dviejų šimtų metų istorijoje. Jis yra net \$136 milijonų, net \$26.4 bil. didesnis negu šių 1981 metų biudžetas.

Ką tas reiškia praktikoje? Tas reiškia, kad branduolinio ginklavimosi varžybos dar pakils ir paastrės.

Prezidentas Reaganas sako, kad ateinančiais (1982) metais jis gali pažadėti tikti lėtesnius infliaciją ir kainų kilimą. Vadinasi, jis nė nekalba apie visišką susidorojimą su infliacija ir kainų kilimu. O "tų lėtesnių infliacijos ir kainų" našta, žinoma, guls ant darbo liaudies pečių...

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Praeitose savaitės Krisluose įvykusi klaida. Jis baigiasi šūkiu, kad kova įvyktų "prieš nusiginklavimą". Turėjo skambėti, kad kova įvyktų už nusiginklavimą.

Apkaltino dėl žmogžudysčių

Atlanta. — 23-3jų metų vietos veikėjas juodukas Wayne B. Williams, kuris jau seniau buvo įtartas ir prieš mėnesį laiko suimtas ryšium su juodukų vaikų žmogžudystėmis, Fulton apskrities grand jury rastas kaltu dėl dviejų jaunuolių nužudymo.

Nužudytųjų lavonai buvo rasti toje pačioje Chattahoochee upėje. Jam baismė bus paskirta vėliau. Apygardos prokuroras tuo tarpu dar nebuvo pranešęs, ar jis turės duomenų prieš Williams ir kitų jaunuolių nužudyme.

VIRŠŪNIŲ KONFERENCIJOS KANADOJE

Prez. Reagan vairuoja golfo vežimėlį, su Fed. Vokietijos kancleriu Helmutu Schmidtū važiuodamas į vasarvietės Montebello kiemą, kur vyko viršūnių konferencija.

Ottawa. — Daugiausia dėmesio gavo čia įvykusi septynių kraštų vyriausybės atstovų vadinama viršūnių konferencija ekonominiais klausimais. Joje svečio vaidmenį

JAV piliečiai japonai reikalauja reparacijų

Washington. — Federalinė komisija pradėjo tyrimus dėl prieš 40 metų padarytos JAV piliečiams japonams skriaudos, kai po Pearl Harbor įvykių apie 110 tūkstančių japonų buvo uždaryta į dešimt koncentracijos stovyklų, kurias kontroliavo JAV kariuomenė.

Tie apklausinėjimai ateinantį mėnesį bus tęsiami Kalifornijoje, vėliau Seattle, Aliaskoje ir Chicagoje.

William Hori, National Council for Japanese-American Redress pirmininkas, komisijai pareiškė, kad amerikiečių kilmės japonų uždarymas į stovyklas buvo jų civilinių teisių ir konstitucijos pažeidimas ir kad bus reikalaujama iš JAV vyriausybės reparacijų, nesvarbu, kokia Federalinės komisijos nuomonė būtų pasiekta.

Si akcija prieš amerikiečių kilmės japonus Vakariniame JAV krante buvo patvirtinta prez. Roosevelto 1942 m. ir 1944 m. patvirtinta JAV Aukščiausiojo Teismo. Buvęs to teismo teisėjas Abe Fortas komisijai pareiškė, jog tai "buvusi tragiška klaida" ir kad prie to privedusi rasinė neapykanta.

Tuo tarpu Washingtono valstijos demokratas senatorius Henry Jackson sako, kad jis sutinkas, jog tai "buvusi tragiška klaida", bet priešiasi bet kokiai piniginei kompensacijai. Girdi, komisijos darbas esąs tam, kad būtų nustatytas tam tikras kodas, kaip tektų vyriausybei elgtis panašiose karo sąlygose ateityje.

atliko Kanados min. pirmininkas Trudeau, o JAV prez. Reagan ne tik vežiojo svečius golfo vežimėliu, bet ir bandė jiems įpusti savo sumanymų dėl ekonominės pasaulio padėties.

Kaip baiginiame komunikate sakoma, konferencija, kurioje dar buvo atstovaujama Britanija, Fed. Vokietija, Italija, Japonija ir Prancūzija, praėjusi sklandžiai, nepaisant skirtumų politinėje ideologijoje.

Bet ko pasaulinė spauda ir TV nepastebėjo, tai prieš savaitę toje pat Ottawoje įvykusios tų pat septynių šalių darbo unių lyderių konferencijos. Toje konferencijoje lyderiai išspėjo viršūnių posėdžiams besirenkančius savo kraštų administracijos vadus, kad socialinių programų apkarpymai ir darbų sumažinimai neatneš pasauliui ekonominio pagerėjimo. Kaip tik priešingai — jie prives prie darbo unių konfrontacijos su savo kraštų vyriausybėmis, kas pasitvirtino Britanijoje, kur praūžė negirdėto smarkumo riaušės.

Optimistinės nuotaikos

Madrid. — Kongresų rūmuose, esančiuose šiaurinėje šio miesto dalyje, vis didėja viltys, kad ilgakai užtrukusi 35 tautų konferencija dėl Helsinkio susitarimų baigimo akto veikimo patikrinimo, pasibaigs liepos 31 d. bendrai pasiektu susitarimu.

Anksčiau tokių vilčių nebuvo, nes skirtumai tarp JAV ir Tarybų Sąjungos remiamų pozicijų buvo labai dideli. Dabar JAV delegacijos atstovas Max M. Kampelman ir Tarybų Sąjungos delegacijos atstovas Sergejus Kondrashev, kaip informuoja spauda, tikisi, jog ši konferencija baigs savo darbą, priimdama bendrą dokumentą, turėsiantį svarbios reikšmės ateities susitikimams.

Prieš Social Security apkarpymus

Washington. — Liepos 21 d. vidurdienį tūkstančiai vyresnio amžiaus žmonių ir darbo unių narių demonstravo prie Kapitoliaus prieš prez. Reagano pastangas apkarpyti Social Security sistemos fondus.

Jau tų demonstracijų metu paaiškėjo, kad prieš prezidento planus išėjo Atstovų Rūmai, kur priimta rezoliucija atnaujinti \$122 per mėnesį Social Security pašalpos minimumą, kuris buvo panaikintas ligšioliniais biudžeto įstatymais, patvirtintais abiejų Kongreso rūmų.

Nors ta rezoliucija neturi įstatymo galios, bet ji suteikė didelį padrąšinimą visiems, kas kovoja prieš prez. Reagano siūlomus pakeitimus.

Demonstrantai prie Kapitoliaus nužgiavo tiesiai iš Hilton viešbučio, kuriame jau dvi dienas vyko National Council of Senior Citizens konferencija. Si yra pati didžiausia Amerikoje pagyvenusių amžiaus žmonių organizacija, atstovaujanti apie keturiems milijonams narių, susispietusių daugiau kaip keturiuose tūkstančiuose klubų.

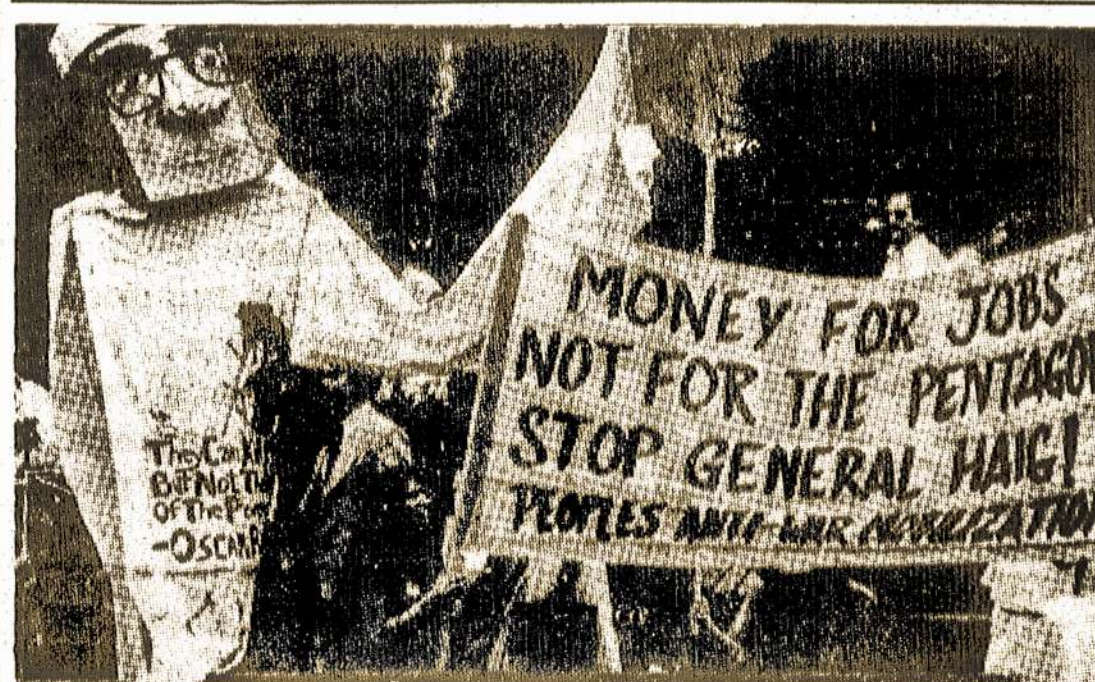
Konferencijoje kalbėjo AFL-CIO prezidentas Lane Kirkland, kviesdamas dalyvius aktyviai dalyvauti rugsėjo 19 d. Washingtono organizuojamoje demonstracijoje prieš prez. Reagano biudžetą, kuris apkarpo fondus socialinėms programoms. Taip pat kalbėjo sen. Kennedy, 90-ties organizacijų koalicijai atstovaujantis Save Our Security pirmininkas Wilbur Cohen ir daug kitų.

\$29 milijonai deficito

Vatikanas. — Infliacija, palietusi visą pasaulį, neaplenkė ne Vatikano. Popiežiaus Jono Paulius II patvarkymu 15-os kardinolų komisija peržvelgė jo valstybės finansinę padėtį ir konstatavo, jog Kurija, tai yra Rymo Katalikų Bažnyčios vyriausybė, šiemet turėsianti \$29 milijonus deficito.

Sis yra jau antras Vatikano pranešimas apie finansus. Anksčiau nebuvo nieko skelbiama, bet 1979 m. naujasis popiežius liepė duomenis paskelbti. Tada turėta \$20 milijonų deficito.

Kardinolų komisija padarė ir rekomendacijų, kaip iš tos deficitinės padėties išieiti — ji pasiūlė panaikinti ar apjungti kai kurias "ministerijas" ir apeliuoti į pasaulio tikinčiuosius, ypač į pasiturinčių šalių, kaip JAV ir Fed. Vokietijos, kad jie daugiau aukotų.

Šitokiais šūkais newyorkiečiai pasitiko Valstybės sekretorių Haig, kai jis Hilton viešbutyje kalbėjo apie užsienio politiką Foreign Policy Association draugijos nariams.

Tūkstančiai prieš JAV politiką Salvadore

New Yorkas. — Daugiau kaip šimto organizacijų atstovai liepos 19 d. tūkstančiais išsiliejo į miesto gatves ir susirinko Tompkins aikštės parke protestuoti prieš JAV paramą Salvadora chuntai ir bendrai prieš Amerikos politiką Centrinėje Amerikoje.

Demonstracija įvyko ryšium su antrosiomis Nikaragos revoliucijos metinėmis. Minia buvo susirinkusi ir prie Gvatemalos Salvadora misijų prie Jungt. Tautų ir paskui nužgiavo į mitingą.

Kalbas pasakė daugelio organizacijų atstovai, jų tarpe Sandinistų tautinio išlaisvinimo fronto, Salvadora demokratinio fronto prieš represijas Gvatemaloje, Grenados revoliucijos sąjungos ir kitų.

Kalbėjo ir Maryknoll sesuo Darlene Cucinelo, kuri tvirtino, jog JAV vyriausybė remia Salvadora chuntą prieš to krašto žmones ir kad JAV nuslopynusi turimus duomenis apie perėitą gruodį Salvadore nužudytas vienuoles bei pasaulietį veikėją.

Banditiški Izraelio išpuoliai

Beirutas. — Izraelio karo aviacijos pajėgų lėktuvų reidų metu Libane, bombarduojant palestiniečių pozicijas to miesto centre ir pietinėje Libano dalyje užmušta apie 300 gyventojų, sužeista apie 800 ir sugriauta daug namų bei tiltų. Nepaisydamas visuotinio pasipiktinimo ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos protestų, Izraelio premjeras Begin tvirtina, kad jis ir toliau tebetęsiasi reidus į Libaną ir kaimynines arabų šalis "Izraelio nacionalinio saugumo interesais".

Šitie reidai pastatė į kompromituojančią padėtį ir JAV vyriausybę, kuri vis dar siuntinėja savo ambasadorių Habibą ieškoti susitarimo tarp žydų ir arabų. Tų reidų rezultate JAV suspendavo ir savo lėktuvų pristatymą Izraeliui. Tie lėktuvai jau turėjo būti Izraeliui pristatyti dar prieš Begino piratišką žydų prieš elektrinę jėgainę Bagdade, bet prez. Reagano pareiškimo sustabdyti, nes paaiškėjo, kad Izraelis tokius lėktuvus naudojo tai jėgainei bombarduoti.

Jeruzalė. — Izraelio Komunistų partijos atstovas pareiškė, kad Izraelio reidai prieš Libaną ir palestiniečius esąs ne kas kitas, kaip genocido aktas, ir išspėjo Izraelį, kad šis konfliktas galintis išsplisti į didelio masto karą.

Ryžtasi kietai kovai su ekonominėmis problemomis

Lenkijos premjeras gen. Wojciech Jaruzelski [k.] ir Komunistų partijos pirmininkas sekr. Stanislaw Kania sveikinasi su partijos kongreso dalyviais.

Varšuva. — Lenkijos premjeras gen. Wojciech Jaruzelski bebaigiančiam posėdžiui nepaprastam Lenkijos komunistų partijos kongresui pranešė, kad, norint išieiti iš sunkios ekonominės padėties krašte, reikės ne tik pakelti maisto ir kitų produktų bei anglies ir dujų kainas 110 proc., bet ir užšaldyti atlyginimus.

Gen. Jaruzelski savo kalboje apžvelgė bendrą krašto ekonominę, socialinę ir politinę padėtį, pareiškdamas, jog reikės "nežmoniškų pastangų" ir "žymių ekonominių reformų", kad gyvenimas sugrįžtų į normalias vėžes.

Premjeras kalbėjo po to, kai naujasis Lenkijos komunistų partijos Centro Komitetas išrinko penkiolikos asmenų politbiurą, kuriame steng-

tasi pasiekti tam tikro balanso tarp konservatorių, liberalų vadų ir partijos narių visumos.

Pirmuoju sekretorium suvažiavimas perrinko Stanislawą Kania. Jo perrinkimo proga Tarybų Sąjungos vadovas Leonidas Brežnevą atsiuntė sveikintinio telegramą, kurioje pareiškė: "Aš esu tikras, kad broliška draugystė, rišanti Tarybų Sąjungos Komunistų Partiją ir Lenkijos jungtinę darbininkų partiją ir toliau stiprės pagal marksizmo-leninizmo principus ir socialistinį internacionalizmą".

TRUMPAI

Tunis. — Tunizijos Komunistų partija, nuo 1963 m. sausio buvusi uždaryta, liepos 18 d. tapo legaliai atgavinta. Netrukus numatoma pradėti leisti jos dienraštį "al Taruq Al-Jadid" ("Naujasis kelias").

Kansas City. — Į teismą jau pradėjo plaukti ieškinio bylos, kurias pradėjo kelti liepos 17 d. vakare čia įvykusios viešbučio nelaimės metu žuvusių giminės. Statybos inžinierius tvirtina, kad balkonai, kurie nukrito vienas ant kito ir paskui trenkė į pirmame aukšte buvusį barą, nebuvo pritaikyti šokiams, bet tik pasivaikščiojimui. Nelaimės metu žuvo 111 asmenų.

St. Paul, Minn. — Tūkstančiai valstijos tarnautojų išėjo į streiką, nutrukus pasitarimams dėl darbo sutarties. Labiausiai paliestos bus devynios ligoninės ir dvi prieglaudos. Unijos atstovauja 18-ai tūkstančių narių.

Belfast. — Nutrukus pasitarimams dėl kompromiso su britų valdžia, Maze kalėjime visiškai prie mirties yra dar du Airijos laisvės kovotojai.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY
PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.
Published Fridays, except in case of holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911
ANTHONY BIMBA, Editor in chief
EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year . . . \$12.00	United States, per 6 months . . . \$6.50
Canada, Lat. Amer., per year . . \$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . . \$8.00
Foreign countries, per year . . \$15.00	Foreign countries, 6 months . . \$8.00

Brandto pasiūlymas

W. Brandtas, Socialistinio internacionalo pirmininkas ir Vakarų Vokietijos Socialdemokratų partijos lyderis, grįžo iš Tarybų Sąjungos, kur jis tarėsi su TSRS vadovybe. Tartasi įvairiais klausimais, bet pagrindinis buvo: kaip galima geriau išsaugoti taiką Europoje.

Brandtas pasiūlė, kad jeigu šiuo momentu negalima susitarti apie visos Europos pavertimą taikos zona, gal verta pradėti nuo dalies. Jis siūlo štai ką: kad šiauriniai Europos kraštai, Islandija, Norvegija, Švedija, Danija, Suomija ir šiaurinė Tarybų Sąjungos dalis būtų paverstos taikos zona, kur neturėtų rasti jokių atominų ginklų! Brandtas sakė:

"Reikia pradėti nuo kur nors. Gal tų kraštų pavyzdys paveiks ir kitus kraštus. Vienaip ar kitaip, reikia pabandyti . . ." Jis pridėjo, kad tarybinė vadovybė šiuo siūlymu buvo susidomėjusi.

Mes nežinome, ar Brandto pasiūlymas praktiškas ir, ar kas nors konkrečiau iš to išeis. Bet geriau bandyti ką nors, negu nieko.

Šiuo atžvilgiu Brandtas yra daug pažangesnis ir rimtesnis negu jo socialdemokratiniai draugai, kurie stovi prie valdžios vairo Vakarų Vokietijoje. Kancleris Šmidtas labai nepatenkintas Brandto kelionėmis ir siūlymais. Bet pačioje jų partijoje Brandtas daug populiariškesnis negu Šmidtas, ir jo nusistatymas socialdemokratų galvoseną su laiku paveiks.

Salvadoro vyskupų balsas

El Salvadoro katalikų vyskupai, Aukščiausioji bažnyčios vadovybė, vėl iškėlė savo balsą prieš fašistinę terorą, kuris šalyje siaučia. Vyskupai viešai išsakydavo kaltinamą valdžią, kad jos kariauna masiškai žudo nekaltus beginklius civilinius žmones. Vienu atsitikimu šiomis savaitėmis, sako vyskupai, valdžios ginkluoti žudikai sušaudė 27 neturtingus valstiečius, kurie buvo įtarti simpatijoms partizanams, ir juos užkasė po tiltu — lyg šunis. Vyskupai įspėja valdžią, kad toks teroras socialinių klausimų neišspręs.

Ką valdžia daro? Atsakydama į vyskupų žingsnį, kariai ir policija atakavo vienos provincijos bažnyčią, išvaikė parapijos žmones ir suėmė kunigus. Valdžia vis atviriau pradeda traktuoti bažnytinę vadovybę, lyg ji būtų priešininke. O ko ta bažnytinė vadovybė nori? Faktinai ji irgi norėtų apsaugoti kapitalistinę santvarką. Bet gyvendama arti biednuomenės, dirbdama jų tarpe, Salvadoro kunigija supranta, kad su teroru nebus laimėta, o kai kurie kunigai, kad ir netapdami marksistais, yra pasirengę su marksistais kartu veikti.

O Amerikos valdžia? Ji lyg niekur nieko senovišku ruožtu siunčia ginklus, instruktorius ir ekspertus, lavinti fašistinio teroro gaujas. Atrodytų, kad po Vietnamo ir Irano Washingtonas būtų šį tą išmokęs. Bet atrodo, — kad ne.

Neramumai Britanijoje

Per Londoną ir kitus Britanijos didmiesčius persirito neramumų banga. Neramumams pradžią davė fašistų provokacija: gauja Nacionalinio fronto mušėikų įsiveržė į pakistaniečių ir indusų apgyventą kvartalą Londone ir pradėjo gyventojus terorizuoti. Jauni pakistaniečiai ir indusai atsakė į provokaciją ir prasidėjo plačios muštynės. Sekantį vakarą neramumai persimetė į kitus kvartalus, kur juodi imigrantai iš Karibų ir kitų pasaulio kraštų, taip pat ir vietiniai Anglijoje gimę juodi britai, pradėjo ištotti prieš policiją. Netrukus prie juodųjų prisidėjo ir jauni balti bedarbiai — o jų Anglijoje yra tiek ir tiek. Sakoma, kad visoje Britanijoje yra net šeši milijonai jų!

Spauda, kuri vadina įvykius Britanijoje "rasinėmis riaušėmis" klaidinančiai įvykius apibūdina. Tai visų pirma nebuvo juodųjų ištostojimai prieš baltuosius, o kaip tik atvirkščiai — bendras ir juodųjų ir baltųjų biednuomenės ir jaunimo pagiežos išsiliejimas prieš konservatyviąją valdžią. Premierė ponja Thatcher vis kartojta, kad neramumai nieko bendro neturį su nedarbu. Bet kai ji išdriso tą pasakyti parlamente, ne tik darbiečiai, bet dalis ir jos pačios konservatorių partijos deputatų iš jos juokėsi.

Ponia Thatcher gyvena praityje. Ji su nostalgija prisimena tuos "senus gerus laikus", kuomet kolonijose (Indijoje, Karibuose, Afrikoje ir t. t.) viešpatavo palyginama ramybė, o iš kolonijų atvykę į Britaniją dirbti prie sunkiausių ir nešvariausių darbų žmonės atrodė nuolankiais, paklusniais. Jai labai norėtųsi tuos laikus grąžinti. Ji sakė:

"Yra visuomenių, kur skurdas daug sunkesnis negu pas mus, bet žmonės dėl moralumo riaušių nesiima . . ."

Poniai Thatcher labai norėtųsi, kad viskas aprimtų.

Ypatingai šiuo momentu, kuomet princas Charles rengiasi vesti ir visa šalis turėtų paskesti monarchistinėje atmosferoje, bet gyvenimas daro visai ką kita: Šiaurės Airijoje nacionalistai kovotojai neleidžia britams atsikvėpti, viens po kito kalėjimuose nuo bado streikų miršta jų kankiniai, o dabar pačioje Anglijoje jauni bedarbiai, juodi ir balti, drįsta gadinoti nuotaką!

"Laisvės" pagerbimas Šiaurės Rytų Lietuvoje

RAŠO VYTAUTAS KAZAKEVIČIUS

Kodėl Rokiškį pasirinkau

Kai seni bičiuliai pasiūlė drauge pakeliauti į Rokiškį, su malonumu priėmiau kvietimą: senokai lankiausi tame gerai pažįstamame ir įdomiame Lietuvos krašte, kiekvieną kelionę per žaliuojantį mūsų kraštą ką nors primena, kuo nors atšviežina ir praturtina, palieka naujų įspūdžių. Siemet susiradau daugiau progų pakeliauti tėviškes kelias, kiekvieną kartą po tokios ilgnos kelionės žadėdavau parašyti kadais įprastus (o dabar atprasutus . . .) laiškus "Laisvei", kad būtų proga pasidalinti žiniomis apie mūsų tautiečius dominančias vietas, ir kiekvieną kartą, šiek tiek atidėjęs į šalį sumanymą, taip ir pritrūkdavau laiko . . .

O juk buvo pasirinkta visai įdomios medžiagos dviejose įvairių progų kelionėse per Žemaitiją į Klaipėdą: Bijotai-Varniai - Telšiai - Kretinga - Klaipėda-Ablinga; Ablinga-Klaipėda-Palanga-Juodkrantė-Nida-Kretinga-Mosėdis-Skuodas-Plungė . . . Patikėkit, kad ten pastebėjau naujų, įdomių dalykų, kuriuos būtų buvę įdomu arba naudinga priminti tautiečiams užsienyje. Arba kita, anksčiau, berods, jau praėjusių metų kelionė: Birštonas-Kapuskas - Naudžiai - Paežeriai - Vilkaviškis - Tolminkiemis - Kudirkos Naumiestis - Šakiai. Kelionė su moksleivių ekskursija, išvykis su tautiečių iš Amerikos, ekskursija su darbo draugais . . . Bet ši kartą "kalta" leva, kuri, kai vos kiek toliau nuo Vilniaus Rokiškio link pavaziavome, maloniai "užsakė": parašyk "Laisvei" apie šią kelionę, gerai? Kur jau čia atsakysiu, o jei jau pažadėjai, kaip neparašysi. Nors ir vėl atidėliodamas, bet turėjau sėsti pagalau prie stalo ir papasakoti visiems laisviečiams, ko ir kaip į Rokiškį tą savaitgalį nusikrausčiau.

Tiesa, ir dėl tos kelionės buvo atsidurta prieš problemą. Jau senokai buvau pažadėjęs darbo draugams jiems su šeimomis organizuoti turistinę išvyką į Rytų Lietuvą. Mat, kadais liaudis "įbruko" leidykloje visuomeninės pareigos, tarytum neturėčiau ko veikti rimtesnio. Bet liaudies valia ir pasitikėjimas, šiuo atveju — bendradarbių kolektyvas, "įsodino" ir profesinės sąjungos vietos komiteto kultūros komisijos pirmininko vietą. Organizuo, vadinasi, žmonėms kultūrinę programą, įprasmink, kiek sugebai, jų darbą ir poilsį. Tai, va, ir kvietė į susitikimus leidyklos salėje, į pasikalbėjimus su darbo draugų kolektyvu įdomiai mokantį pasakoti diplomantą, grįžusį iš Afrikos ir atsivežusį gausybę skaidrių, populiarių profesorų, garsėjantį gamtos saugos žiniomis, žinomą tautiečių mokslininkę iš JAV, ministrą ar dar kitą įdomų žmogų. Arba organizuoti turistinę kelionę į egzotiškąją Dagestaną. Arba kvietė į šventinį vakarą operos solistą ir žinomą eilėraščių skaitovą, rūpinies skelbimu, kai atvyksta į leidyklos šventę pasisvečiuoti mūsų šefuojamą Musninkų kolūkio vadovai ir Kernavės estradinis orkestras su solistais. Toks visuomeninis įsipaigojimas . . . Renginius, kur reikia, apmoka vietos komitetas, nariai naudojami geromis lengvatomis, o tau ir lieka organizuoti. Tad ir tą savaitgalį, kai netikėtai pakvietė vykti į Rokiškį, žadėjau keliauti su savo paties organizuota turistine kelione į Ignalinos rajoną — po Nacionalinį parką, iki pačios

atominės elektrinės statybos vietos, iš arti pasižiūrėti, kaip auga šis galiūnas. Suorganizavau ir . . . tik palydėjau, žinodamas, jog viskas eisis puikiai — jeigu ekskursijai vadovauja toks puikus žinovas ir toks mielas žmogus, kaip prof. Česlovas Kudaba. (Taip ir buvo: visi grįžo nepaprastai patenkinti išvyka).

O aš pats pasukau link "Draugystės" viešbučio. Nuo ten prasidėjo kelionė į Rokiškį su dviem mieliais, gerai pažįstamais laisviečiais — Ieva Mizariene ir Povilu Venta. Kaip sakoma, sena draugystė nugalėjo.

Pakeliui į vyriausiojo redaktoriaus tėviškę

Aplankyti Rokiškį drauge su svečiais iš Amerikos skatinota ta aplinkybė, kad prieš septynetą metų ten buvo ilgiau svečiuotasi su "Laisvės" vyriausiojo redaktoriaus Antanu Bimba. 1974 m. jam lankantis Lietuvoje, praleidome įdomų laiką redaktoriaus gimtajame rajone: susitikome su miesto gyventojais, pabuvojome gimtajame A. Bimbos kaime, dalyvavome suaktuviniame kolūkio, kur tas kaimas yra, susirinkime, aplankėme Panemunėlio mokyklą, kur A. Bimba mokėsi, svečiavomės kitose vietose. O po to, berods, ir neteko ilgiau užsukti į šį šoną. "Laisvės" draugai ir vyko į Rokiškį todėl, kad tai — "Laisvės" vyr. redaktoriaus gimtasis kraštas. Nors "Laisvės" jubiliejaus iškilmingi minėjimai liko tolstančioje praityje, tačiau tarytum jų atgarsių banga prasmingai dar atriedėjo į A. Bimbos gimtinę. Tik šį kartą jubiliejaus paminėti vyko ne jis pats, o abu pagrindiniai jo bendradarbiai. Rokiškiečiai pasiūlė surengti "Laisvės" pagerbimą, tad ta proga tuo labiau rūpėjo aplankyti seniai matytus žmones, kadais taip šiltai priėmusius savo žemietį

su žmona. Vienas iš jų, beje, drauge keliavo — Lietuvos Miškų ūkio ir miško pramonės ministras Vytautas Lukaševičius, kuris, kai lankėmės aną sykį, buvo Lietuvos Komunistų partijos Rokiškio rajono komiteto pirmasis sekretorius. Tarp bendrakeleivių buvo ir gerasis Povilo Ventos bičiulis Jonas Jurgaitis, o taip pat generolo sūnus Vladas Karvelis, dirbantis LKP CK užsienio ryšių skyriuje, ir "Tėviškės" draugijos pirmininko pavaduotojas Algis Kusta. Tad kelionė iki Rokiškio neprailgo, o, be to, pasinaudota proga kai ką ir pakeliui pamatyti.

Ukmergės plentas dabar labai "greitas" — platesnis, modernesnis ir už Vilniaus-Kauno greitkelį, jis šauna dviem juostom Panevėžio link, palikdamas gerokai nušalyje ne tik Širvintas, bet ir pačią Ukmergę. Tad Anykščiuose turėjome laiko stabtelėti ir prie Puntuko, ir prie Liudiškių piliakalnio. Naujiena buvo pamatyti Arklio muziejų, kuris įsikūrė J. Biliūno gimtuosiuose Niūronyse — tad šiame kaime net du muziejai. Buvo savaitgalis, abu juos lankė ekskursija po ekskursijos. Nebaigta įrengti Arklio muziejus, bet jau dabar jis stebina eksponatų gausumu ir įvairumu. Didžiuliam klojime išdėlioti iš arkininkystės istorija Lietuvoje — ratai, vežėčios, plūgai, pakinktai, pasagos, roges ir t. t., ir t. t. Šią ekspoziciją papildė dar dviejose pastatuose išdėstyti eksponatai. Prie kiekvieno jų nurodyta, kuris valstietis iš kokio kaimo dovanojęs. Taigi, susidomėjimas muziejumi, kurį sumanė populiariausias Lietuvos agronomijos veteranas P. Vasiūnas — visuotinis. Muziejaus ekspozicijos tebesiplečia, lankytojus čia pasitinka kvalifikuotas gidas, padedantis susipažinti su ekspozicija.

Lietuvos Miškų ūkio ir miško pramonės ministras Vytautas Lukaševičius, Ieva Mizarienė, Vladas Karvelis dirbantis užsienio ryšių skyriuje, argentinietis A. Baltušis ir Povilas Venta.

Svečiai su rokiškiečiais.

Kalba Vytautas Kazakevičius.

Kiek jau įkurta Lietuvos žemėje puikių muziejų būtent Tarybų valdžios metais, muziejų, apie kurių steigimą ponų valdomoje Lietuvoje nei rašyta, nei galvota, nei svajota, ir kurių nebūtų buvę, jei ne naujasis gyvenimas. Lietuviškos kultūros, o ne kokios kitos kultūros muziejų! Iš tų faktų daugeliui išeivių vis reikia mokyti mąstyti ir daryti protingas išvadas.

. . . Yra tokia lietuviška tradicija: garbingus svečius prie rajono sienos sutikti su smagiomis iškilėmis. Pasukubame. Liko kažkur toliau dešinėje nuo kelio Butėnų kaimas, susijęs su Juozo Balušio vaikyste, ir, beje, gimtasis Jono Juškos kaimas, pravažiuojame Svėdasus su J. Tumo-Vaižganto paminklu centre, kairėje lieka rašytojo gimtasis Malaišių kaimas, ir štai jau — Rokiškio rajono siena. Kaimo kapela, naminio miežių alaus asocijai, didžiulis lietuviškas sūris, kaimiška juoda duona, šviežio medaus koriai, šilti pasveikinimo žodžiai. Taip prisimenu, buvo ir tada, prieš septynetą metų, pasitinkant Antaną Bimbą.

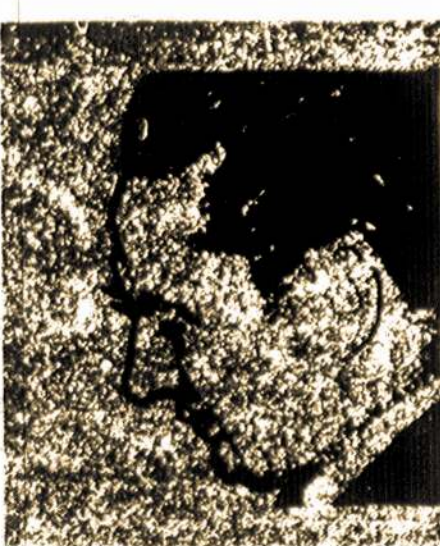
O pasivaišinti didelėmis, šviežiomis braškėmis kviečia lyg matytas, į kažką panašus vyriškis. Susivokiame: Kazimieras Baltrėnas, "Gimtojo krašto" vyr. redaktoriaus pavaduotojo Viliaus Baltrėno brolis, "Gegužės pirmosios" kolūkio pirmininkas. Šis kolūkis glaudžiasi prie Anykščių ir Rokiškio rajonų sienos, tad K. Baltrėnas pasitinka svečius, kaip pirmasis šių vietų šeimininkas. Svečiams jis tampa nauju, mielu pažįstamu. Tokių nelauktų susitikimų visada pasitaiko kelionėse, netruko jų ir šioje.

O po to kelias prabėga pro Kamajus, kur stabtelėjome prie A. Strazdo paminklo ir kapo (rokiškiečiai ruošiasi statyti naują didelį poeto paminklą, kurį sukūrė jų žemietis V. Zuklys), ir tiesiai į Rokiškį. Pamačius rodyklę į Južintus, primenu, jog tai vietos, susijusios su "Vienybės" ilgamečiu redaktorium Juozu. O Sirvydu, kuris ten ir praleido paskutinius gyvenimo metus; južintiškis buvo ir velionis Rapolas Merkis iš Philadelphiajos.

Rokiškyje — įsikūrimas, pietūs. Rajonų centruose valgyklos, restoranai, parduotuvės dažnai pavadinami mėgstamų ežerų ar upių vardais. Rokiškyje pietaujame "Aušroje". Ar rokiškiečiai neturi populiarių ežerų vardų? Yra didokas Dviragis prie Salu, bet pavadinimas nelabai poetiškas, rokiškiečiams priklausė didelė dalis Sartų ežero, bet kažkaip įprasta jį skirti Zarasų kraštui, Dusetoms. Ta proga rokiškiečiai pasakė, kad jų rajone yra . . . 99 ežerai. J. Jurgaitis prisiminė kitą analogiją: grafas Tiškevičius turėjęs 99 dvarus, bet 100-ojo isigyti jam neleido, nes 100 dvarų savininkas turėtų savo kariuomenę, o tai grėstų nemalonomais kaimynams, juk Tiškevičiai buvo agresyvūs feodaliai. Čia pat gimė mintis: rokiškiečiai irgi galėtų rasti šimtąjį ežerą, bet neieško, nes radus reikėtų turėti savo laivyną. Pagrindinės rajono upės — Nemunėlis, Setekšna, jos rajono teritorijoje ir prasideda, jų vardai mėgstami, tad jais ir vadinamos įvairios įstaigos, kolūkiai.

Rokiškiečiai turi ką parodyti svečiams. Pirmiausia nuo Tarybų rūmų devintojo aukšto apžvelgiame visą miesto panoramą. Rokiškyje gyvena pustrėčio karto daugiau žmonių, negu iki karo. Miestas labai išsiplėtęs naujomis statybomis, tačiau gražiai išsaugojęs ir sutvarkęs centrą (vietoj turgaus aikštės tarp buvusių Pšezdeckio dva-

JONAS ŠIMKUS

Rugpjūčio 27 d. sukaks 75 metai, kai gimė (1906-1965) lietuvių rašytojas, Lietuvos TSR nusipelnęs kultūros veikėjas Jonas Šimkus.

1927 metais J. Šimkus išleido savo pirmą knygą — eilėraščių rinkinį "Užu durų".

Žodis — rašytojo ginklas. Sio ginklu J. Šimkus sumaniai ir sėkmingai naudojosi. Jis buvo vienas iš pažangaus lietuvių žurnalo "Trečias frontas" organizatorių ir aktyviausių autorių, bendradarbiavo pažangioje spaudoje ("Kultūra", "Prošvaistė"). Jo straipsniai literatūros klausimais, recenzijos, poetiniai kūriniai, grožinė proza (apsakymų rinkinys "Kova dėl dievo") pažymėti priešiškuoju buržuazinei santvarkai antspaudu, kritiškai vertina dekadentiškas tendencijas mene.

Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, J. Šimkus aktyviai formuoja lietuvių tarybinę žurnalistiką.

Didžiojo Tėvynės karo metais jis dirbo Maskvoje — sąjunginio radio lietuvių laidų redakcijoje, redagavo laikraščius "Tiesa", "Tarybų Lietuva".

Dirbdamas Maskvoje, 1942 metais J. Šimkus buvo priimtas į TSKP narius.

1948-1954 metais jis — Lietuvos TSR Rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas. 1947-1959 metais buvo renkamas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatu.

Greta aktyvios visuomeninės veiklos, rašytojas gyveno ištęmą kūrybini gyvenimu. 1952 ir 1962 metais išleidžia mi jo prozos rinkiniai, probleminiai straipsniai apie lietuvių tarybinę literatūrą.

J. Šimkus paliko vertingų prisiminimų apie P. Cvirką, L. Girą ir kitus, vertė lietuvių kalbą grožinius kūrinius.

ro rūmų ir bažnyčios — puikūs skverai, plačios alėjos). Neturėjęs nei didesnės upės, nei ežero, užtvėnkęs Laukupi, Rokiškis išsirengė didokus tvenkinius, greta kurių įrengė parką. Dabar šilto mis poilsio dienomis rokiškiečiai čia pat gali pasinaudoti paplūdinio ir vandens malonumais. Visas miestas, ir senas, ir naujas, paslėptas žalumynuose. Pramonė, o ji gana didelė, sutelkta vienoje vietoje. Gausu privačių automobilių ūkis, vien gerai įrengtų jiems mieste garažų, berods, septyni šimtai. Naujas miestas taip išaugo, kad nauji rajonai paliko išterpusias dideles erdves, kur jau suplanuota statyti stadioną, prekybos centrus, gyvenamuosius kvartalus, administracinius pastatus.

Patys didžiausi rokiškiečių kultūriniai ir istoriniai turtai sukaupti kraštotyros muziejuje, įrengtame dvaro rūmuose. Tuose rūmuose — labai turtinga, didelio miesto muziejų verta, šiaurės rytų Lietuvos krašto istorinės rados ekspozicija. Gretimuose pastatuose — garsojo liaudies menininko Šepkos medžio drožinių muziejus, atskira liaudies meno ekspozicija. Tad svečių visada laukia apsilankymas muziejuje. Čia susipažįsti su ypač turtingomis rokiškiečių revoliucinėmis tradicijomis.

BUS DAUGIAU

ŽMOGAUS TEISĖS DVEJUOSE PASAULIUOSE

Kur, kas dalyvauja
šalies valdyme

Šiandieniniame pasaulyje žmogaus teisių klausimas kasdien darosi vis aktualesnis, visiškai nepaisant, šaukia apie tai naujoji Jungtinių Valstijų administracija, ar ne. Aktualėja šis klausimas todėl, kad, daugelio ekonomistų nuomone, kapitalistinėse šalyse nuolat stiprėja socialinės polarizacijos procesas, bepasireiškiantis tuo, kad turtingi nuolat turtėja, o beturčiai vis labiau nuskursta. Autoritetingo Pensilvanijos universiteto ekonomisto James Smitho nuomone, Jungtinės Amerikos Valstijose pusantro milijono žmonių rankose sukauptas vieno trilijono dolerių turtas. Vadinasi, esant tokiai padėčiai visos kalbos apie piliečių lygybę yra tuščias propagandinis burlabas.

Tarp daugybės skelbiamų žmogaus teisių, svarbiausiųjų tarpe rasime ir tokią — kiekvieno piliečio teisę dalyvauti savos šalies valdyme. Bet deklaruoti vieną ar kitą teisę yra vienas dalykas, o įgyvendinti ją praktikoje — visai kitas. Tad pabandykime išsiaiškinti, kaip ši teisė įgyvendinama Tarybų Sąjungoje ir Jungtinėse Valstijose.

Pradėsime nuo pačios mašičiausios grandies — liaudies deputatų tarybų. Antai 1948 metais Lietuvoje daug vietinių Tarybų deputatų turėjo tik pradinį išsilavinimą, aukštąjį ir vidurinį mokslą buvo baigę tik 13 procentų deputatų. Šie skaičiai išryškina du momentus. Pirmas — į valdžią buvo išrinkti tikrieji liaudies atstovai — mažaraščiai valstiečiai, bernai, darbininkai. Antra — jų mokslo cenzas liudija apie sunkų buržuazinės santvarkos palikimą švietimo srityje, kai mokslas — ypač aukštasis — buvo prieinamas tik pasiturintiems žmonėms. Šiandienine Liaudies deputatų tarybų sudėtis yra tokia, jog jos gali labai kvalifikuotai spręsti bet kurį mūsų gyvenimo klausimą. Šiandien trys ketvirtadaliai liaudies patikėtinių yra baigę aukštąjį ir vidurinį mokslą.

Vakarų masinės informacijos priemonės labai mėgsta kartoti, esą mūsų šalyje visus vadovaujančius postus yra užėmę komunistų partijos pareigūnai. Ši primityvi dezinformacija aiškiai skirta vidiui naudojimui — per daug kontrastinga socialistinių šalių tikrovę lyginant ją su kapitalo šalimis, kur praktiškai darbininkų klasė yra nušalinta nuo valstybės valdymo. Palyginkite patys — per paskutiniuosius rinkimus Lietuvoje į vietines Liaudies deputatų tarybas yra išrinkta 10300 darbininkų, 8600 kulių, 3700 mokslo, švietimo, kultūros ir sveikatos apsaugos darbuotojų, 1300 prekybos, viešojo maitinimo, komunalinio ir buitinio gyventojų aptarnavimo darbuotojų, ir tik 3 tūkstančiai partinių, tarybinių, profsąjungų aktyvistų. Taip praktikoje buvo įkūnyti mūsų valstybės įkūrėjo Vladimiro Lenino žodžiai apie būtinumą "įtraukti plačiasias darbo žmonių mases į savarankišką politinį gyvenimą, auklėti jas politškai jų pačių patyrimu, kad tikrai visi iki vieno gyventojai mokytųsi valdyti ir imtų valdyti".

Kalbėdamas TSKP 26 suvažiavimo metu, Tarybų šalies vadovas Leonidas Brežnev pasitebėjo, kad "daug įdomaus, naujo atsirado vietinių Tarybų veikloje". Ne mažindamas dėmesio vietinio

ūkio, gyventojų aptarnavimo klausimams, jos įneša vis didesnį indėlį užtikrinant ekonominio ir socialinio vystymo kompleksiskumą, vis aktyviau koordinuoja ir kontroliuoja jų teritorijoje esančių įmonių ir organizacijų darbą. Bet vistiek vietiniai valdžios organai sprendžia nelabai sudėtingus dalykus, gali pasakyti mūsų oponentai. Idomu, kas pas jus atstovaujamas aukščiausiose valdymo organuose?

Tarybų Lietuvos Aukščiausiosios valstybinės valdžios organas yra Aukščiausioji Taryba, susidedanti iš 350 deputatų, renkamų 5 metams. 1980 metais į Tarybų Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą buvo išrinkta virš 180 darbininkų ir kolūkiečių, liksieji — techninės ir kūrybinės inteligentijos, mokslo, švietimo, profsąjungų, tarybinių bei partinių darbuotojai. Kokias problemas svarsto Aukščiausioji Taryba? Ji kasmet tvirtina respublikos ūkinės ir socialinės raidos planą, biudžetą, svarsto aktualias gamybos ir kultūrinio darbo problemas, stiprina teisėtumą, domisi pramonės valdymu, miestų ir gyvenviečių statyba, transporto, sveikatos apsaugos, gamtos apsaugos, liaudies švietimo ir kitais klausimais.

Cia mes smulkiau panagrinėjome tik kelias liaudies dalyvavimo valstybės valdyme formas. Bet jų yra žymiai daugiau. Tobulinant socialistinę demokratiją, mūsų šalyje sukurta vieninga liaudies kontrolės sistema. Pavyzdžiui, Lietuvoje visuomeniniai pagrindais, kitaip tariant, nepašalinti — dirba arti 122 tūkst. liaudies kontrolierių, savo veikla padedančių tobulinti valstybinio ir ūkinio aparato darbą. Čia nenagrinėsime profsąjungų kaip valdymo mokyklų veiklos, nuolat veikiančių gamybinių pasitarimų darbo metodų — visos šios liaudies įtraukimo į šalies valdymą formos verčia Lietuvos darbo žmogų jaustis tikru savo šalies šeimininku. Ir tai nėra tušti žodžiai.

O dabar neiškęsime nepalyginti, kas gi posėdžiauja Jungtinių Valstijų kongrese? 1979 metų senato sudėtyje buvo arti dvidešimties milijonierių. Be to, 31 senatorius turi daugiau nei pusės milijono kapitalą. Atstovų Rūmuose posėdžiauja 16 milijonierių, 55 "liaudies tarnai" turi daugiau nei 500 tūkst. dolerių. 96-tojo šaukimo Jungtinių Valstijų kongrese nerasiame nė vieno mažai aprūpinto, senatė — nė vieno "spalvotojo". Norom nenorom į galvą ateina Vladimiro Lenino žodžiai, kad kuo labiau išvystyta buržuazinė demokratija, tuo stipriai birža ir bankininkai užvaldo parlamentus... Ties įžvalgūs žodžiai buvo ištarti daugiau nei prieš 60 metų, tačiau jų aktualumas kasmet vis didėja.

Kaip matome, būtent neribota teisė į privačią nuosavybę pamina visas kitas žmogaus teises, suteikia milžinišką jėgą keletui išrinktųjų, visus kitus pasmerkdama išnaudojimui ir eksploatacijai. Žodis "demokratija" išvertus iš graikų reiškia "liaudies valdžia". Deja, klasinėje visuomenėje šis terminas seniai turi visai kitą prasmę...

Kazys Bagdonavičius

**REMKITE
LAIKRAŠTĮ
"LAISVĖ"**

Ant gražaus Platelių ežero kranto Plungės rajone įvyko tradicinė respublikinė šventė, kurioje savo meną demonstravo daugiau kaip 200 medžio drožėjų iš įvairių Lietuvos kampelių.

Konkurse dalyvavo ir žinomi meistrai, ir pradedantys drožėjai. Gausiai susirinkusiems žiūrovams koncertavo mėgstami liaudies muzikiniai kolektyvai.

Nuotraukoje: Šventės fragmentas. Varžosi pynėjai. B. Aleknavičiaus nuotr.

Kulautuvoje prie Kauno įvyko komjaunimo ir jaunimo saskrydis. Jame dalyvavo apie keturis šimtus Kauno profesinių technikos mokyklų ir technikumų, aukštųjų mokyklų, gamyklų jaunimo atstovų, svečiai iš Baltarusijos. Nuotraukoje: Saskrydžio stovyklos bendras vaizdas. M. Baranausko nuotr.

Visų pamėgtos dainos

Iškilminga dainos "Lietuva brangi" melodija nuskambėjo Nevėžio kloniais. Prie paminklo žymiai lietuvių kompozitoriui, vargonininkui ir pedagogui Juozui Naujaliai jo tėviškėje — Raudondvarioje — išsiriškia chorai iš Kauno, Jurbarko, Lazdijų, Kapsuko, Jonavos ir kitų rajonų. Prasidėjo penktasis J. Naujaliao mišrių chorų konkursas.

Pirmasis toks konkursas kompozitoriaus tėviškėje buvo surengtas prieš dešimt metų. J. Naujaliao mokinys, Lietuvos TSR liaudies artistas, profesorius Konradas Kaveckas, atidarydamas jį, tada palinkėjo, kad ši chorų šventė taptų tradicine, kad joje dalyvautų vis daugiau kolektyvų.

Sie linkėjimai su kaupu išsipildė. Konkursas tapo tarprajoniniu, o ketvirtajame dalyvavo ir svečiai iš Latvijos-Rygos rajoninių kultūros namų mišrus choras "Baltazers".

Kiekvieną konkursą skiriamas pereinamasis prizas už geriausią atlikimą J. Naujaliao dainą. Šį kartą vertinimo komisija, kuriai pirmininkavo prof. K. Kaveckas, paskyrė jį Lazdijų kultūros namų kameriniam chorui už dainą "Vasaros naktys" (žodžiais Mairo). Ir Prienų rajono Jiezo mokytojų chorui, padainavusiam "Ko liūdi, putinėli?".

Tarp konkurso prizininkų — chorai iš Raudondvario, Ežerėlio, Babių, Kapsuko, Ukmėgės ir kitų Lietuvos vietų.

Šventė pasibaigė jungtinių dalyvių ir žiūrovų koncertu. Konradui Kaveckui ir LTSR nusipelnusiam meno veikėjui Petriui Bingeliui diriguojant, daugiau kaip tūkstantis dainininkų dainavo visiems gerai žinomas ir mėgiamas S. Naujaliao dainas. Grojo Kauno J. Naujaliao meno mokyklos

orkestras. Šventės dalyviai padėjo gėlių prie Juozo Naujaliao paminklo.

Jau praėjo 112 metų nuo Juozo Naujaliao gimimo ir 47 metai nuo jo mirties, o jo dainos, jo muzika tebeskamba visuose Lietuvos kampečiuose, jaudindamos tiek klausytojus, tiek ir pačius atlikėjus.

Z. Naujalytė-Didenkienė
Vilniaus Valstybinės konservatorijos docentė

**GERIAUSIA DOVANA
DRAUGUI—
UŽRAŠYKITE "LAISVĖ"**

ŽINOTI PRAVARTU

KADA NUODAS, KADA VAISTAS

Seddami kėdėje pas dantų gydytoją, dažnai išgirstame jį sakant medicinos sesėlei: "Prašom arseno!" Jis nugalina danties skausmą. O viduramžių dramose arsenas kelia šurpą — juo buvo nuodijami žmonės. Manoma, kad arsenu buvo nuodijtas ir Napoleonas, kadangi triant palaikys rasti dideli jo kiekiai.

Žiūrėdami Sekspyro "Hamletą", girdime kalbant danų princą tėvo vaiduoklį, kad jam, užmygusiam popiet sodę, įpylė į ausį driginį antipilą... Taigi drignes, šunvynės — nuodai. Bet iš jų pagaminti preparatai puikiai nuramina žarnyno skausmus. Išskirtas iš jų atropinas — nepaaimamos vaistas nuo bronchų astmos, raumenų spazmų, smarkiai suletėjusio širdies plakimo.

Kiekvienas žino "bičių nuodus", "gyvačių nuodus". Tie nuodai išgydė ne vieną žmogų...

Sie pavyzdžiai rodo, kad nėra tikslios ribos tarp nuodų ir vaistų. Visa priklauso nuo to, kaip vartojame. Del to visada pavojinga gydytis pačiam be gydytojo nurodymų ir kontrolės.

Senovės Indijoje mamos

kabindavo vaikams ant kak-

MARCELIJUS MARTINAITIS

gyvybės apšviestas
pasitinku
gyvenimą
pažindamas
— bet nematydamas
atsakydamas

— bet negirdėdamas
klausimo

man ten neskauda
gyvybė
— ligi gyvūnijos
nesutemsta
šviesa
taip į mane panaši
— bet aš
nepanašiu į šviesą

aš ten būnu
būnu
ligi gyvybės
apie save
būdamas
— suprasdamas daugiau
negu suprantu

ĮŠMINTIES KRISTALAI

Jeigu žmogus dirba tikėtai sau, jis gali, ko gero, tapti žymiu mokslininku, dideliu išminčiu, puikiu poetu, tačiau jis niekada negalės tapti iš tiesų tobulu ir didžiu žmogumi.

K. Marksas

Mokey dirbti kolektyve. Mokėjimas dirbti kolektyve — tai pirmiausia teisingai priimti kritiką ir nesivarginti kritikuoti kitą.

N. Zelninkis

Jeigu tu ir norėtum šito, tai negali atskirti savo gyvenimą nuo žmonijos. Tu gyveni joje, jai ir dėl jos. Mes visi sukurti sąveikai, kaip kojos, rankos, akys.

Markas Aurelijus

Jokia kita jėga nepadarė žmogaus didžiu ir išminčiu, kaip kolektyvinio, draugiško, laisvo darbo jėga.

M. Gorkis

Siekiamas tarnauti bendram gerui turi būtina tapti dvasiniu poreikiu, asmenines laimes sąlyga.

A. Cechovas

TARPTAUTINĖS TEMOMIS

Įtakingas raginimas stiprinti taiką

Tarybų Sąjungos Aukščiausiosios Tarybos kreipimasis į pasaulio parlamentus ir tautas, draugo L. Brežnevo kalba TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje susilaukė didžiulio tarptautinio rezono. Ir tai suprantama. Kreipimasis priimtas neramiu laiku. Karingai nusiteikę militaristiniai sluoksniai žlugdo įtempimo mažinimo procesą, pradėjo neregėto masto ginklavimosi varžybas. Per artimiausius penkerius metus JAV karinės išlaidos pasieks 1,5 trilijono dolerių. Intensyviai militaristinius pasirengimus kitos NATO šalys. Kuriamas vis grėsmingesnis ginklas.

Vakarų Europoje rengiamos aikštelės naujam Amerikos vidutinio veikimo nuotolio raketiniam ginklui. Imperialistinės jėgos vengia vesti derybas dėl ginklavimosi proceso sustabdymo, dėl konfliktų židinių likvidavimo ir taikaus ginčijamų tarptautinių problemų sprendimo. Jos skatina atviros agresijos aktus.

Siomis sąlygomis iš Maskvos nuskambėjo įtakingas raginimas stiprinti taiką, kas atitinka visos žmonijos lūkesčius. Jau iš pirmųjų atsiliepimų užsienyje galima spręsti, jog pasaulio visuomenei didžiulį įspūdį padarė iškilmingas Aukščiausiosios Tarybos

pareiškimas, kad Tarybų Sąjunga niekam nekelia grėsmės, nesiekia konfrontacijos su viena valstybe Vakaruose ar Rytuose. Taikos užtikrinimas buvo, yra ir bus aukščiausias Tarybų valstybės užsienio politikos tikslas. Plačių atgarsių pasaulyje susilaukia principinė Tarybų Sąjungos išvada, jog reikia dabar, šiandien padaryti viską, kad būtų užkirstas kelias begalinio ginklavimosi šalininkams ir karinių avantiūrų mėgėjams ir kad čia negali būti nė vieno abejingo.

Stai kai kurie komentarai. Maskva įspėja, kad visi tie, kurie savo veiksmais skatina ginklavimosi varžybas, faktiškai stumia žmoniją į praražą, pažymi Amerikos "New York Times". Žinomas Vakarų Vokietijos laikraštis "Frankfurter algemeine" ypač pabrėžia, kad mūsų branduoliniame amžiuje dialogas, derybos vienodai reikalingi visiems, kaip visiems reikalinga taika, saugumas, tikrumas dėl ateities.

Tarptautiniai atsiliepimai taip pat rodo, jog pasaulio visuomenė supranta, kad šiandien taikos jėgų, kovojančių prieš potencialų agresorių, galia yra didesnė negu bet kada anksčiau. Jas reikia suaktyvinti, reikalingi aktyvūs, energingi visu dabarties taikingųjų jėgų, visų, kam iš tikrųjų brangi taika mūsų žemėje, veiksmai. Pasaulio visuomenė telkia savo gretas, kad sužlugdytų beprotiškus imperializmo planus.

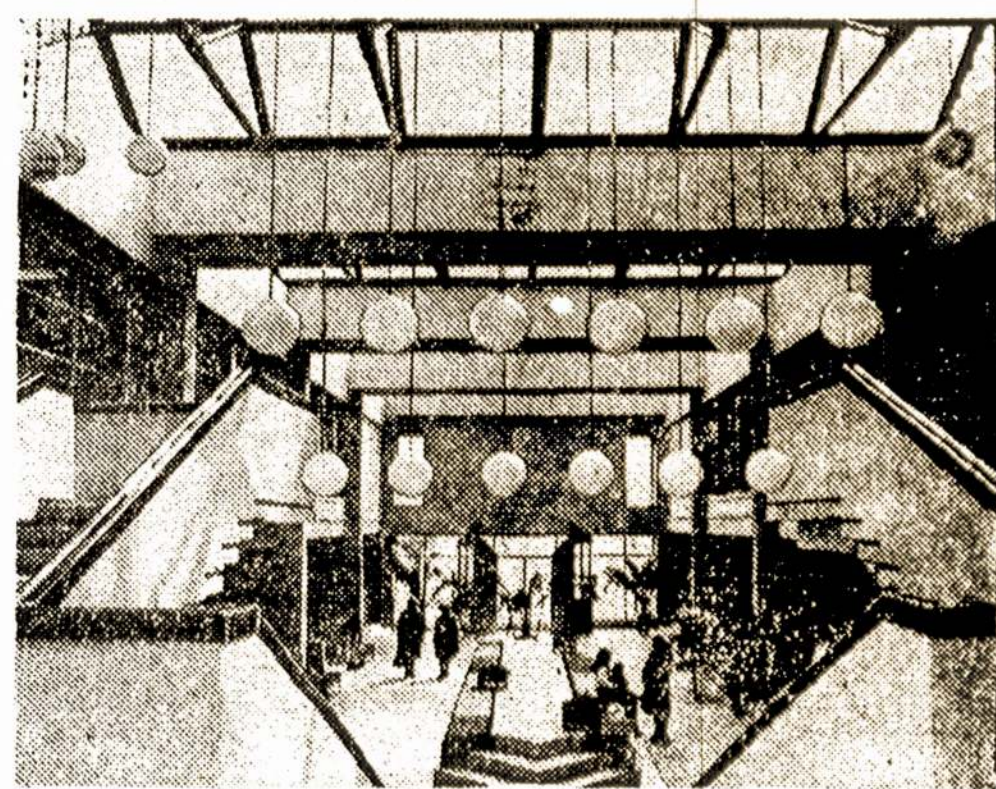
I. Ablamauskas

PATOGU DIRBTI, MALONU UŽEITI

Siauliuose, Danų mikro-rajone, išaugo originalus pastatas, kuriame įsikūrė miesto buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato kompleksinės dirbtuvės. Čia dirba suvėję, mezgėjai, fotografai, kirpėjai, veikia nuomos punktas.

Tokių puikių darbo sąlygų šiaulių buitininkai iki šiol dar neturėjo. Čerai apgalvotas apšvietimas, tvarkingos rūbines, dušai, poilsio kambariai, bufetas. Siame įdomiame pasąžo tipo statinyje, kurį sukūrė architektas A. Alekna, atsižvelgta į įvairaus amžiaus žmogaus poreikius.

Netrukus panašiu būtinu aptarnavimo kompleksu praturtės ir Klaipėda.

S. Faino nuotr.

rė nuo pelagros — baltos ligos su daugeliu požymių, kurių pagrindinis — oda praranda elastingumą ir glotnumą. Šiuo metu pelagra sekmingai gydoma nikotino rūgštimi.

Dabar vaistai kuriami sistemingai, planingai. Nauji preparatai išbandomi ant įvairių gyvūnų, ištiriamas jų poveikis organizmams ar jų organams. Kai iš šimtų ar tūkstančių vienas preparatas pasirodo esąs aktyvus, kada įsitikinama jo nežalingumu organizmui, tik tada jis rekomenduojamas išbandyti klinikoje. Naujus vaistus naudoti leidžia tik TSRS sveikatos apsaugos ministerijos farmakologijos komitetas, kruopščiai ištyręs eksperimentus. Tik po daugelio tikrinimų gydymo įstaigose vaistą leidžiama gaminti serijiniu būdu.

Ne be reikalo valstineis griežtai žiūrima gydytojo nurodyto vaisto ir jo dozių, o pats ligonis ar jo slaugytojai turi akylai sekti vaistų vartojimo ir laikymo terminus. Juk preparatai keičiasi, kinta ir jų poveikis.

Niekad negalima gydytis patiemis pagal nuogirdas: „Jam padėjo, gal ir man padės“. Tai jau pirmas žingsnis į — laimingiausiu atveju — apsiuodijimą.

Juozas VASILIAUSKAS
biologijos mokslų kandidatas
VILNIAUS "TIESA"

Sventiškai pasipuošę Alytus sutiko daug svečių, atvykusių kartu pažymėti miesto įkūrimo 400-ųjų metinių. Švenčių dienomis Alytuje atidengtas paminklinis akmuo, atidarytas naujas kraštotyros muziejus, įvyko tarybinių karių, žuvusių vaduojant Alytų, pagerbimo ceremonijas, sporto šventės karnavalinės eisenos, dainų ir šokių šventė.

Nuotraukoje: Dainų ir šokių šventės metu.

M. Baranauko nuotr.

Šiauliuose atidarytas naujas respublikinės ligoninės 260 lovų chirurginis korpusas.

A. Dilio nuotr.

LINAS VALBASYS

Užtenka

Pusę pasaulio pėsčiom apėjau,

laivais aplaiviau,

lėktuvais apskridau.

Užtenka —

Aš niekad daugiau nebekeliaus

į svečias šalis.

Nebetraukia Reinas

ir raudonais dobilais nusėtos jo lankos

nei jūrai ir vandeninga Sena

su savo laivais — atplaukiančiais

ir išplaukiančiais.

Pabodo man gondoljerų dainos

Venecijos kanaluose;

nebevilioja snieguotos Alpės —

jų šlaitai ir tarpekiai

su vienišomis piemenų trobelėmis

ir ant avių kaklų skambančiais varpeliais.

Nebeužsukčiau Ispanijon,

nors ten labai vaikus dangus,

gaivus raudonas vynas,

sultingos ligos

melodingos andalūziečių dainos

ir gražios merginos.

Ne!

Nebeatraukčiau dar toliau — per

Atlantą,

į Brazilijos platų krantą.

Nors ten naktys tokios tylios,

o žvaigždės tokios žemos;

nors palmės tokios aukštos

ir tokios žalios;

nors dienos tokios giedrios,

Ne!

Labiau už viską aš myliu

savo gimtojo krašto kalvas ir klonius,

ošančius pušynus

ir svyruojančius beržų giraites.

Cia lakštingalų trėlės daug skambesnės

už papūgų riksmą.

Man artimesnės ramios Baltijos bangos

už šniokščiančių ir saulę žvilgančių Atlantą,

Aš niekur daugiau iš čia

nebeprasitrauksiu:

myliu protėvių kraštą,

jo laukus ir vinguriuojančius upokšnius,

sidabru žėrinčius ežerus

ir čiobreliais kvepiančius upių šlaitus.

Cia mano žemė!

Cia mano namai!

Ir nieko daugiau šiame pasaulyje

man nebereikia.

Nauja istorijos mokslų daktarė

Birželio 3 dieną į vieną Vilniaus valstybinio universiteto posėdžių salę gausiai susirinko mokslo visuomenės atstovų. Tą dieną Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto docentė Leokadija Petkevičienė gynė disertaciją "Lietuvių imigrantų veikla JAV kompartijos gretose 1919-1979 m." istorijos mokslų daktaro moksliniam laipsniui įgyti.

Disertacijos tema autorė paskelbė 26 mokslinius darbus, tarp jų dvi stambias monografijas: "JAV pažangiųjų lietuvių visuomeninė-kultūrinė veikla 1933-1940 m." (Vilnius, 1969) ir "Didvyriškos kovos avangardas" (Vilnius, 1979). Gynimui disertantė pateikė naują daugiau kaip 450 p. rankraštį.

Oficialiais oponentais gynimo metu pasisakė Vilniaus istorikai istorijos mokslų daktarai Bronius Vaitkevičius ir Vanda Kašauskienė. Trečiasis oponentas A. Grečuchinas atvyko iš Maskvos kaip tarptautinio darbininkų judėjimo istorijos žinovas.

Visi kalbėję oponentai teigiamai įvertino L. Petkevičienės atliktą darbą, jo naujumą. A. Grečuchinas pabrėžė, kad Tarybų šalyje yra apgintos 4 daktaro disertacijos ir apie 12 kandidatinių disertacijų, nagrinėjančių JAV pažangiųjų organizacijų veiklą įvairiais laikotarpiais. Jų tarpe nėra nė vienos disertacijos, kuri nagrinėtų nacionalinių organizacijų veiklą Jungtinės Amerikos Valstijose. L. Petkevičienės disertacija apie lietuvių imigrantų veiklą yra pirmasis tokios rūšies darbas. Pažangieji lietuviai taip aktyviai pasireiškę JAV darbininkų judėjime nuo pat 1919 metų yra visiškai nusipelnę to, kad jų veikla būtų aprašyta moksliniame darbe.

Gynimo metu buvo pažymėta, kad Tarybų Lietuvoje apgintos Vilniaus universiteto darbuotojų Broniaus Ragučio, Alfredo Kazlausko, taip pat Prano Ulevičiaus disertacijos apie JAV ir kitų užsienio pažangiųjų lietuvių veiklą. Kokia medžiaga rėmėsi mokslininkai, rašydami savo darbus? L. Petkevičienė ir kiti moksliniai tyrinėtojai rėmėsi daugiausia medžiaga, sukaupia Partijos istorijos instituto ir kitų mokslo įstaigų bibliotekų fonduose. Tai "Laisvės", "Vilnės", "Šviesos" komplektai, įvairūs pažangiųjų organizacijų išleisti leidiniai. Daug medžiagos istorikams pateikė pačių JAV pažangiųjų lietuvių veiklų parašytos ir įvairių leidimų išleistos knygos. Jų tarpe V. Kapsuko, A. Bimbos, R. Mizaros, M. Kaul-Kavaliauskaitės, L. Pruseikos, S. J. Jokubkos, A. Margerio, L. Joniko, J. Gasiūno, K. Karosienės, P. Ventos ir kitų autorių knygos. Daugumą šios literatūros surinko ir prisiuntė į Lietuvą patys pažangieji lietuviai, už ką Lietuvos mokslininkai jiems yra dėkingi. Dar ne mažiau kaip 6 mokslininkai užsibrėžė parašyti naujus darbus apie pažangiųjų užsienio lietuvių veiklą.

Po diskusijų, užtrukusių apie 3 valandas, specializuota istorijos mokslų daktaro laipsnių teikimo taryba prie Vilniaus valstybinio universiteto slapto balsavimu vieninčiai devyniolika balsų nutarė suteikti Leokadijai Petkevičienėi istorijos mokslų daktaro mokslinį laipsnį. Darbo draugai ir kolegos šiltai pasveikino naują daktarantę visuomenininkę, suteikus jai aukščiausią Tarybų šalyje mokslinį laipsnį.

R. Šarmaitis

ĮVAIRIOS ŽINIOS

PRASIDĖJO POPIEZIAUS ŠOVIKO TEISMAS

Roma. — Mehmet Ali Agca, 23 metų teroristas, kuris gegužės 13 d. bandė nušauti popiežių šv. Petro aikštėje, stovi prieš teisimą, bet protestuoja, kad italų teismas neturi teisės jo teisti, nes jis šovęs popiežių Vatikano teritorijoje. Pagal tai, jis reikalauja, kad jis būtų perduotas Vatikanui. Jei to nebūsiu padaryta iki gruodžio 20 d., jis sako, kad pradės bado streiką. Jis kaltina italų policiją, kad ji kankinusi.

Teismas vyksta italų policijai stropiai pasikėsintoja saugant, kad jis nepabėgtų arba kas nors jo nenužudytų. Norima patirti, ar jis veikė vienas, ar turėjo kokių nors samokslininkų. Jis pats tvirtina, kad jis veikęs vienas ir norėjęs atlikti "ką nors grandiozisko žmonijos gerovei". Popiežių jis norėjęs nužudyti todėl, kad jis manė, jog tasai vedas krusadą, siekdamas sumažinti musulnų jėgą Vakarų kraštu naudai.

Washington. —

Pašto unių streikas, turėjęs paliešti visą Ameriką, nebeįvyks — pavyko pasiekti laikiną susitarimą dėl atlyginimų pakėlimo. Manoma, kad, norint sutelkti pakankamai pinigų algoms, persiuntimas pirmosios klasės laisvų tikrai pakils nuo dabartinių 18-os iki 20 centų.

PALYDOVAS TIRTI ŽEMĖS IŠTEKLIAMS

Maskva. — Liepos 10 d. paleistas dirbtinis Žemės palydovas "Meteorprroda", kurio aparatūra, kaip praneša Tass, veikia normaliai. Tarybų Sąjungai suteiks galimybių gauti informacijos, reikalingos tirti gamtinius žemės išteklius.

Palydove yra įmontuota TV aparatūra Žemės paviršiaus atvaizdams gauti. Be to, jame yra sistema, užtikrinanti nuolatinį palydovo orientavimą į Žemę; elektros tiekimo sistema su automatinio saulės baterijų orientavimu į Saulę; orbitos koregavimo sistema; radijo sistema orbitos elementams tiksliai matuoti ir radiotelemetrijos sistema, siunčianti į Žemę duomenis apie palydovo aparatūros darbą.

Ta pačia raketų nešėja lygiagrečiai ir orbita paleistas ir dirbtinis Žemės palydovas "Iskra" moksliniams techniniams eksperimentams.

MILŽINIS LEDKALNIS

Aisbergas, trijose kartų didesnis už Mancheteno salą, ant kurios išsidėstęs Niujorkas, plūta, dreifuoja Pietų Atlante.

Sis milžiniškas ledo kalnas, nuskilęs 1967-aisiais nuo Antarktidos, buvo prie jos krantų užplaukęs ant sekumos ir tik 1977 metais vėl pajudėjo. Dabar jis yra beveik pusiauaklyje tarp Pietų Amerikos ir pietinių Afrikos krantų.

TELEGRAMA IŠ VILNIAUS

Į TARPTAUTINIŲ EUCHARISTINIŲ KONGRESĄ

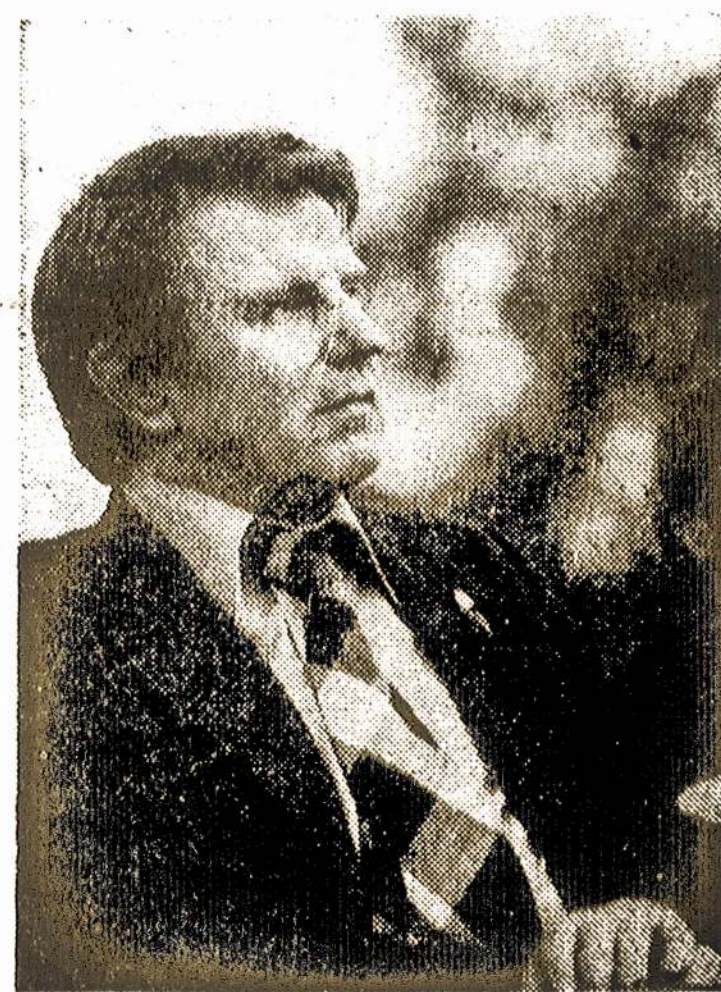
Liepos 16 dieną Prancūzijoje, Liurde prasideda keturiasdešimt antrasis tarptautinis eucharistinis kongresas. Dalyvauti jame išvyko Lietuvos kunigų delegacija, vadovaujama Kauno arkivyskupo ir Vilkaviškio vyskupijos apaštališkojo administratoriaus vyskupo Liudviko Pavilionio.

Delegacijoje — vyskupai, bažnyčių klebonai, atstovaujantys Vilniaus arkivyskupijos, Kaišiadorių ir Telsių vyskupijų kunigams, 630 Lietuvoje esančių parapijų tikintiesiems. V. Petkevičienė

New York. — Liepos 20 d. įvyko kruvinų susirėmimų tarp statybos darbininkų, kurie didžiojoje yra balti, ir ispanų bei juodųjų, kurie atėjo protestuoti dėl diskriminacijos darbe. Susirėmimo metu prie vykstančios statybos Madison Ave. ir Fifth Ave. kampo, kai nuėjo į darbą plytos, lentos ir metaliniai vamzdžiai, sužeista apie 30 asmenų, kurių tarpe buvo ir trylika policininkų. Protestuotojams vadovavo Black Economic Survival Group, kuri tvirtina, kad negrai ir portorikiečiai negauna tiek darbų statyboje, kiek jiems proporcingai priklausytų.

NAUJI EILĖRAŠČIAI

JUSTINAS MARCINKEVICHUS

Justinas Marcinkevičius

GRYČIA

Skundies lėngais ir durim,
kad menkai bematai:
žiūrim, sakai, ir žiūrim,
o pasirodai retai.

Maža, sena ir teiki,
lyg iš paveikslėlių spalvotų,
nežinau, kur save laikyti,
kad atėjus kas nepavogtų.

Gal jau paskutinis ruduo...
Gal paskutinis kart matom.
Girdėjau — žadai parduoti.
Ar nukėlimui, ar malkom?

O gal pasiimk su savim —
tursi svečiams ką rodyti.
Pasilenk, sakau, pasiimk
pirmą žingsnį ar pirmą žodį.

Į knygą gražiai įsidėk,
kad kaip žiedą sudžiūvusį rastum
Matau, kad skubi — sudie!
Nepamiršk naujo buto reiktų.

RUGIŲ APLANKYMAS

Jeik į žiemkencio namus,
į jo seklyčią žalią:
Kam jis gyvena — sau ar mum:
kai iš po sniego želia?

O, broli mano atkaklus,
gerbiu aš tavo būdą,
kad greit kaip kilpa po kėklų
tu vėl užmegsi grūdą,

kuris tave giedos toliau,
jau guldomy ant stalo...

Draugai, kalbėkime tyliau
rugelis grūdą stato.

Stasys KRASAUSKAS. Rytas.

PRANCŪZAI NEPARDUOS GINKLŲ IZRAELIUI

Paryžius. — Prancūzijos užsienio reikalų ministras Claude Cheysson Beiruto laikraščiui duotame pareiškime sako, jog Prancūzija neparduos ginklų Izraeliui. Taisi nusistatymas betgi neliečia kitų Artimųjų Rytų kraštų.

Ministras pareiškė, kad Izraelis esąs laikomas kariuomenės šalimi, todėl jis ir negausiantis ginklų. Prancūzija pripažįsta Palestinos Išvadavimo Organizaciją (PLO). Ministras taip pat patvirtino Prancūzijos nusistatymą atstatyti atominę jėgainę, kurią Izraelis subombardavo birželio 7 d., jei Irakas prašys.

● DŽOKIJOS VIETOVARDŽIAI MARSE

Tarptautinė astronomijos sąjunga praėjusiais metais patvirtino daugelio darinių Marsą, Eritrėjos „Jūros“ srityje, pavadinimus, kurių projektą pateikė tarybiniai Marso tyrinėtojai. Didieji krateriai gavo žymių mokslininkų vardus, pvz., Bungė, Vojeikovas, Vinogradovas. O smulkesniems, kelių kilometrų skersmens krateriams, burtų kelių buvo paskirti Tarybų Sąjungos gyvenviečių bei kitokie vardai. Vienam tokių kluiavo didžiausio Džokijos miesto — Alytus — vardas. Teisę pasiūlyti keletą pavadinimų gavo ir Lenkija. Tarp pasiūlytųjų vietovardžių pateko Lenkijos lietuvių kultūrinis centras Puskas.

ANTANAS JUŠKA

● PIRATŲ GRESMĖ

Anglijos prekybos laivynas ruošiamas atremti piratų antpuoliui. Laivų kapitonai gavo instrukcijas, kuriose nurodyta, kaip įgula turi elgtis esant užpuolimo grėsmei. Įsakoma viršutiniam denyje stebėti aplinką išilga para, paruošti ugnies gesinimo hidratus, naktį įjungti visus žvalgomuosius prožektorius. Instrukcijoje nurodytos pavojingiausios plaukimo vietos — Nigerijos ir Kolumbijos pakrančių vandens bei Malekos sąsiauris.

"LAISVĖ" IŠ KAPSUKO IŠ MŪSŲ PADANGĖS

Iš susitikimo su poetu M. Vainilaičiu. Sėdi iš kairės į dešinę: akt. A. Mailutytė, poetas M. Vainilaitis, pedagoginės m-lės inspektorius V. Viliūnas. V. Gulmano nuotr.

Moksleiviai klausosi poeto kalbos. V. Gulmano nuotr.

Momentas iš moksleivių sporto šventės. V. Gulmano nuotr.

Nuo Sūdavo iki olimpinio aukštumų
Su tokiu šūkiu praėjo Kapsuko šio miesto moksleivių sporto šventė, skirta XVI sajunginei moksleivių spartakiadai. Šis renginys išjudino visą miestą, todėl nieko nuostaba, kad žmonių prisirinko pilnas stadionas, tuo labiau, kad laisvuose pratimuose su savo vaikučiais turėjo pasirodyti ir tėveliai.

Didelė naujiena pas mus buvo "gyvieji šachmatai" stadijono vejioje, kuriuos paruošė Kapsuko vaikų sporto mokykla su šachmatų treneriu J. Vasmanu.

Kompozicija seka kompozicija, viena už kita gražesnės. Gražiai ir darniai atliko pratimus V. Mykolaičio-Putino mokyklos internato auklėtiniai, J. Jablonskio vidurinės mokyklos moksleiviai savo pasirodymą pavadino "Per pasaulį keliauja jaunystė". Neįmanoma išpasakoti visų išpučių, gražių rūbų ir t. t. Jau pats faktas, kad šioje šventėje dalyvavo 5,500 moksleivių, pradedant pirmokučiais ir baigiant abiturientais, daug ką pasako.

Gražiai papuošta aplinka, čia pat ant kalnelio stūkstanti šimtametė mokykla, išpuodingi pratimai suteikė daug džiugių akimirkų ir mokiniams ir jų tėveliams ir svečiams.

Si didelė šventė baigėsi jau saulutei leidžiantis.

Mūsų svečiai

Aktyviai veikia Knygos bičiulių draugijos klubas "Pedagogas" O. Sukackienės pedagoginėje mokykloje. Palyginti neseniai įvyko turininga vakaronė, skirta knygos reikšmei pabrėžti. Ta pačia proga buvo susitikta su jaunąja mūsų miesto poete Česl. Jakštyte. O štai, neseniai mūsų mokykloje viešėjo žinomas poetas, rašęs daugiausiai vaikams, M. Vainilaitis ir aktorė A. Meilutytė.

Poetas atspiršė, kad taip ilgai tylėjo spaudoje, apie save nieko nedavė žinoti. Svarbiausia priežastis ta, kadangi rašo stambesnės apimtės poemą "Bruknelė", pagrįstą liaudies padavimų motyvais. Po to papasakojo apie savo nelengvą vaikystę, pakalbėjo, kaip gimsta eilėraščiai. "Kai pranyko noras išgarsėti, kai liko tik meilė literatūrai, bei jokio svyravimo pasirinkau vaikų poeto kelią ir tikiu jo tikrumu, tiesumu", — pareiškė svečias iš tribūnos. Po to paskaitė pluoštą savo eilėraščių.

Aktorė A. Meilutytė, pakalbėjusi apie aktorius skaitovo ir poeto statusus, skaitė M. Vainilaitio eiles. Susitikimą pajavairino mokyklos vokalinis ansamblis, vadovaujamas dėstytojos L. Labanauskienės, padainavęs keletą dainų, kurioms tekstą sukūrė M. Vainilaitis.

Baigiant reikalinga pasakyti, kad svečiai, tiek skaitovai, tiek muzikantai labai mėgsta mūsų mokyklą, nes čia jaučia gražų kontaktą su auditorija, jiems skiriamas šiltas, nuširdus dėmesys.

Kitos naujienos

Šiuo metu Vilniaus "Min-ties" leidykla atlieka didelį darbą, leidama mūsų miestų albumus. Pasirodė solidūs leidiniai apie Kauną, Vilnių, Šiaulius, Alytų. Dabar atėjo eilė ir Kapsukui, todėl visi fotoklubo "Sūduva" nariai yra aktyviai įsijungę į šį atsakingą darbą, kad leidinys būtų tikrai vertas Kapsuko vardo.

Gegužės pabaigoje Vilniaus valst. filharmonija baigė koncertinį sezoną periferijoje. Pas mus būta gerų ir įdomių koncertų, iš kurių ypač norėčiau išskirti ciklą "Visi Belos Bartoko styginių kvartetai", kurį atliko sparčiai brestas M. K. Ciurlionio styginis kvartetas. Tai bene vienintelis Tarybų Sąjungoje kolek-

tyvas, pajėgęs "sugromuluoti" tokią kietą dalyką, kaip B. Bartoko kvartetai, kuo reikalinga tikrai pasidžiaugti, palinkint jiems visokeriopos sėkmės. Liepos mėnesį jie atstovaus Tarybų Sąjungai Budapešte, skirtoje akademijoje šiam žymiam vengrų kompozitoriui atminti.

Mūsų vietiniai muzikantai taip pat nesnaudžia, ypač saviveiklininkai. Jie aktyviai dalyvauja, atstovaudami mūsų miestą ir rajoną įvairiuose renginiuose, iš visur parsiveždami prizines vietas. Štai, Raudondvaryje įvykusiame J. Naujaliao mišrių chorų konkurse rajono kultūros namų choras vadovaujamas V. Ju-nevičienės užėmė antrą vietą. Kapsuko butinio aptarnavimo kombinato vokalinis ansamblis vadovaujamas K. Knoro Klaipeidoje taip pat užėmė antrą vietą, kas yra labai gerai, kadangi teko varžytis su pajėgiais, seniai dainuojančiais kolektyvais.

V. Gulmanas

NAUJOS KNYGOS

ISLEIDO "MOKSLAS"

V. Vitkauskas. **Liaudies kalbos grožis.** (128 psl.). Autorius, remdamasis neseniai tarmėse užrašyta medžiaga, parodo lietuvių liaudies kalbos grožį, vaizdingumą, sprendžiant jos santykį su literatūrine kalba. Serija "Kalba ir žmonės".

Lietuvos laukiniai vaisiniai augalai. (147 psl.). Knygoje aptariama Lietuvoje augančių laukinių, taip pat sulaukėjusių vaisinių augalų biologinės ypatybės, cheminė sudėtis, ištekliai, jų racionalaus naudojimo, apsaugos ir praturtinimo klausimai.

A. Stanaitis. **Pasaulio gyventojai.** (116 psl.). Pagrindinis knygos tikslas — trumpai panagrinėti pasaulio gyventojų skaičiaus didėjimą ne tik visoje planetoje, bet ir atskirose jos dalyse, supažindinti su gyventojų gausėjimo prognozėmis. Nemažai vietos skiriama teritorinio pasaulio gyventojų pasiskirstymo, gyventojų mitybos bei demografinės politikos problemoms spręsti.

P. Kniūkšta. **Rašytojas ir žodis.** (124 psl.). Knygoje nagrinėjami įvairūs grožinės literatūros kalbos reiškiniai — leksika, morfologija, sintaksė, stilius. Aptariami ir vertinami ne tik patys faktai, bet ir jų panaudojimas bei meninis įprasminimas kūrinys. Kalbama apie grožinės ir gyvosios, poetinės ir paprastosios kalbos santykį, apie turimų faktų panaudojimą ir naujų kūrimą, apie kalbos estetinę vertę bei socialinę reikšmę. Serija "Kalba ir žmonės".

Kalba ir mintis. (208 psl.). Straipsnių rinkinyje šalia kalbos kultūros bei praktinės stilistikos dalykų pateikiama ir populiaraus pobūdžio straipsnių iš onomastikos bei istorinės lyginamosios kalbotyros, kalbos ir mąstymo santykių tyrinėjimų, taip pat straipsnių iš lietuvių ir baltų kalbotyros istorijos.

Z. Zinkevičius. **Lietuvių kalbos istorinė gramatika.** II d. (208 psl.). Antroji lietuvių kalbos istorinės gramatikos vadovėlio dalis skirta įvardžiams, būdvardžiams, veiksmažodžiams, nekaitomosios kalbos dalims. Pabaigoje yra senųjų tekstų rinkinys pratyboms ir abiejų dalių terminų bei dalykinė rodyklė, kuri padės susirasti ir pakartoti užmirštus ar primirštus istorinės gramatikos dalykus. D. Čičalienė

Lietuvos žurnalistas apie Amerikos angliakasių, jų problemas ir kovas

Amerikos lietuviams plačiai žinomas Tarybų Lietuvos žurnalistas Sigitas Krivickas, "Moscow News" korespondentas Jungtinėse Tautose birželio 25 d. savo laiško "Šachtininkų rūstybė" Vilniaus "Tiesoje" rašo:

Darbas po žeme visada buvo pats sunkiausias ir pavojingiausias. Tiesa, šandien Chicago mokslo ir technikos muziejuje galima aplankyti imituotą šachtą, kur jus pavėžins anglies transportavimo vežimėliu, parodys, kaip graužiasi ir antracito klodą specialus kombainas. Nors jau nebereikia rankiniais kirtikliais skaldyti kiekvieno anglies gabaliuko, Amerikos Kasyklose neretos grūtytės, dujų sproginiai, nusinešantys daug žmonių gyvybių.

Iki šiol neišveiktas ir šiuo metu šachtininkų neganda — "juodojo plaučio" liga. Ja susergama ilgesni laiką nuolat kvėpuojant anglies dulkėmis.

Visa JAV anglies gavybos istorija sėte nusėta ne tik tragiškais požemių įvykiais, bet ir inirtinga klasių kova prieš darbdavių kontorę. Iki šiol kaip gyva legenda iš vienos angliakasių kartos į kitą keliauja Močiutės Jones vardas. Ilgus dešimtmečius ši kukli, bet nepaprastai energinga moteris agitavo, telkė, vedė kovon prieš išnaudotojus Pensilvanijos, Ilinojaus ir kitų valstijų šachtininkus. Ji nugalėjo ilgą amžių — lygiai šimtą metų (mirė 1930-aisiais).

Trečioji nacionalinė moterų šachtininkų konferencija, vykstanti Mount Olive mieste (Ilinojaus valstija), savo darbą pradėjo Močiutės Jones pagerbinu. Konferencijos pirmininkė Betė Hol pasakė: "Labai reikšminga, kad mes šandien atiduodame pagarbą moteriai, kuri paskyrė savo gyvenimą kovai už anglies kasėjų teises".

Po žemės tapęs invalidu pensininkas Joseph Norikas priminė susirinkusiems, kad Močiutė Jones siekė visų šachtininkų vienybės, įkūrė pirmąją šachtų darbininkų profesinę sąjungą. J. Norikas su kartėliu pastebėjo, kad šandien JAV šachtininkai susiduria su tomis pačiomis problemomis, kokios egzistavo ir prieš penkiasdešimt metų: "Darbdaviai vėl nori mus grąžinti į Hooverio laikus. Mūsų profesijungos turėtų tapti pagrindine jėga kovoję už darbininkų teises, kurias dabar nori atimti prezidentas Reaganas ir kongresas".

Washingtono administracijos ketinimai ateinančių metų biudžete apkarpyti daugelį socialinių programų ypač skaudžiai paliečia šachtininkus ir jų šeimas. Jungtinėse Valstijose visa pensija vyrams mokama nuo 65, o moterims nuo 60 metų. Iki šiol į dalinę pensiją vyrams buvo leidžiama išeiti jau nuo 62 metų. Reagano finansiniai patarėjai užsimojo panaikinti ir šią lengvatą.

Tai be laiko nuvays ir kapus šimtus pervargusių angliakasių. Bet už tai dar keletas milijardų dolerių ateis Pentagono patrankų liudintojams. Jie, iki beprotybės kaitindami "tarybinės grėsmės" isteriją, begėdiškai ir nesivaržydami toliau apilpėsinėja paprastus darbo žmones. Tai ir kelia visuotinį dirbančiųjų nepasitenkinimą. Streikuoja ne vien šachtininkai. Nesiliauja neramumai Pittsburgho plieno liejyklose, Detroito automobilių gamyklose, New Jersey chemijos imonėse.

Grįžtant prie šachtininkų streiko, reikia pasakyti, kad anglies gavyba, palyginus su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu, sumažėjo perpus. Tai atsiliepė ir kitoms pramonės šakoms. Kaip pareiškė laikraščiai "New York Times" kompanijos "J. S. Steel" prezidentas D. Roderikas, dėl akmenų anglies stokos kasdien plieno gamybos kompanija praranda vieną milijoną dolerių.

Ir vis tiek anglies pramonės bosai nenori patenkinti teisėtų darbininkų reikalavimų. Tai yra ir todėl, kad šandien Amerikoje anglies gavyba nebėra savarankiška pramonės šaka: jos bosai paklusniai šoka pagal dar stambesnio biznio — naftos korporacijų — dūdele. Pastarosios naudinga mažinti anglies gavybą ir išlaikyti aukštą naftos ir jos produktų kainas.

Stambiosios naftos monopolijos savo rankose laiko anglies pramonės kontrolius akcijų paketus ir šalta krauju šiek tiek jos smukimą. Dėl to jų pelnai auga kaip ant mielių. Užtenka priminti, kad grynas "Standard oil" kompanijos pelnas per pirmą šių metų ketvirtį persirito per 520 milijonų dolerių. Už šių astronominių sumų slypi ne vien džiungliška korporacijų konkurencija, bet ir darbo žmonių kančios, kurių kapitalizmo rykliai stengiasi nepastebėti... Sigitas Krivickas

DETROIT, MICHIGAN

Nelaimės

Birželio mėnėsis buvo nesėkmingas klubiečiams-laisviečiams. Mūsų gėlininkės Antoinette Webber (Harper-Canton Florist) svainis, Edward Chepaitis buvo sužeistas, kai prie jo namų apie dešimt metų amžiaus vaikas jam šovė į krutinę. Vaikas pabėgo, o Ed Chepaitis nuvežtas į ligoninę. Atrodo kad pasveiks.

LDS 21 kp. sekretorė Ruth Gugas birželio 2 d. sunkiai susirgo, negalėjo net dalyvauti bowlerių bankete.

Birželio 17 d. Eva Yuodaitis puldama namuose susižeidė; patempė saugyslės šlaunį. Atsidūrė Metropolitan West ligoninėje. Jos dukrelė Bertha Rye labai susirūpinus.

Tą pačią birželio 17 klubietis Alfons Rye sužeistas; jam sėdint mašinoje, įvažiavo kita mašina, sudaužydama visą mašinos dalį, o Alfons Rye ir dabar negaluoja; jam patempė kaklo saugyslės.

Birželio 21 klubietis-bowleris Al Brazas Oakwood ligoninėje pergyveno sunkią operaciją: iš inksto išimta akmenys. Sveiksta namuose.

Frank Ulinskas irgi pergyveno operaciją Sinai ligoninėje. Iš dešinės akies išimtas kataraktas.

Linkime klubiečiams-laisviečiams greit pasveikt.

Rezignavo

Detroito Lietuvių Klubas taipgi turėjo nelaimę. Birželio 28 susirinkime dėl sveikatos pablogėjimo rezignavo protokolų sekretorius Al Stacey (Stasiukėnas); pergyveno širdies ataką lankydamsis Arizonoj pereitą žiemą. Ir dabar yra nuolatinę daktaro priežiūrą. Gaila netekus gerą sekretoriaus. Jo vieton išrinktas John Smith (Smitrevičius), o vicepirmininko pareigoms išrinktas Tony Vasaris. Taigi iki šiam laikui dar tebeturime gerą čia gimusių valdybą.

Keliauja

Birželio 14 d. bowlerių vicepirmininkas ir klubietis, Tony Rye, savo darbo reikais išvyko į Europą. Ten bus kelias savaites, o jo žmona Bertha Rye buvo išvykusi birželio 20 į Chicago dalyvauti savo giminaitės vestuvėse.

I Tarybų Lietuvių birželio 21 vėl išvyko LDS prezidentas Servit Gugas ir jo žmona Ruth. Servitas buvo tos LDS grupės vadovas. Rodosi i Tarybų Lietuvų lanko jau šeštą kartą. Tikimės, jog Servit Gugas ir vėl parodys mums daug filmų iš savo viešnagės.

Tėvų banketas

LDS 21 kp. birželio 21 surengė banketą pagerbti tėvus. Vyriausia šeimininkė Millie Vasaris pagelbstint Antoinette Garelis, Alice Stacey, Alda Liminsky ir Emma Rye Detroito Lietuvių Klubo patalpose patiekė skanius pietus. Bilietus pardavinėjo Lillian Gugas. Dalyvavo daug lietuvių ir jų draugų. Iš Kanados buvo atvykę Sam Kunsaitis, Emily ir Stanley Baltulis, Tony ir Ann Baltulis, George Kuodis, Al ir Jean Vainalavičius ir Tony Rimša; iš St. Petersburg, Fla. dalyvavo buvusios detroitietės Adelė Klimavičienė ir Vera Kulbokienė.

Po skanių pietų buvo koncertas. Iš New Yorko dalyvavo Mildred Stensler ir Victor Becker. Mildred Stensler yra Aido Choro mokytoja, o Viktoras Beckeris solistas. Parengime Viktoras Beckeris padainavo daug gražių dainų, o jam akompanavo Mildred Stensler.

Vėliau, grupės dainininkų su niujorkiečiais ilgai linkminosi ir nenoroms skirstėsi į namus. Banketas buvo nepaprastai gražus. Programą sklandžiai pravedė LDS 21 kp. pirmininkas Tony Vasaris. Buvo ir išlaimėjimų. Kęstutis Garelis ir Al Stacey pardavė bilietus; dovanas laimėjimus aukėjo Petronėlė Walantis ir Tony Vasaris, o laimėjo Albinas Bubenelis ir Stefanija. Svečiams iš New Yorko Didelis dėkui.

Viešnia

Iš Floridos birželio 12 atvyko Adelė Klimavičienė; apsi-stojo pas Teofilę Masienę St. Clair Shores. Sakė kelionė i Michiganą busu buvo nepaprastai maloni. Michigane viešnia aplankė savo draugus: Zuzaną Dantiene gyvenančią su savo dukrele ir jos šeimą Trenton, Michigan. Radome Zuzaną gražiai nusiteikusia, bet ne stiprią sveikatoj. Sakė ji labai pasiilgusi draugų ir organizacijų, bet jos sveikata ir gyvenimo tolimas neleidžia jai visur dalyvauti.

Sustojome pas Elizabeth Ulinskiene, gyvenančią netoli namų, kur gyveno Adelė ir jos miręs vyras Jonas Klimavičius. Radome draugę Elizabeth. Adelė susipažino ir su jos broliu Juozu Daržininku. Juozas sakė bus jau 94 metų amžiaus sausio 9 d. Jo žmona mirė 1966 metais, palaidota Woodmere kapinėse, ten kur jis norėjo būti palaidotas.

Juozas Daržininkas gimė Upytės bažnytykiemy netoli Panevėžio. Tai ilgo amžiaus šeima. Jo sesutė Elizabeth Ulinskiene tebėra gyva.

Per 40 metų viešnia Adelė nebuvo mačius draugės Ursulės Railienės kuri dabar gyvena Imlay City savo farmoj (apie 60 mylių nuo Detroito). Aplankėm ir ją. Ji tik buvo sugrįžusi iš viešnagės Argentinoj, kur gyvena jos broliai ir šeimos, bet kai ji pasiekė Argentina pereitą žiemą, jos broliukas Jonas Labuskas mirė. Ji skaito "Laisvę", ją ir savo broliams Argentinoj užrašė.

Per keturias dienas viešnia Adelė gyveno su savo drauge Lottie Kapanauski. Turėjo progą pavažinėti po Michigano valstijos šiaurę; sakė pirmą kartą pamatė Mackinac tiltą kuris yra 5.2 mylių ilgumo.

Dar kiti seni draugai Jonas ir Estelle Smith (Smitrevičiai). Adelė ir jos vyras Jonas buvo geri Smitrevičiaus tėvų draugai ir dalyvavo kai Jonas susituokė su Estelle Daubariute. Popietę praleidome sklandžiai; buvo skanios vaišės; Jonas gražiai pagrojo vargonais.

Gabūs muzik

Mūsų gabi muzikė-mokytoja, Estelle Smith, tai tikrai ekspertas, profesionališkai tais dideliais vargonais Wurlitzer groja. Sakė jog jie abu moka grot Redford teatro vargonais kurie yra panašūs į vargonus Vilniuje. Būtų malonu jei jie abu nuvyktų į Vilnių ir ten pagrotų. Gaila, kad Detroito lietuvių neturi progos išgirst jų talentą panaudot.

Adelė Klimavičienė visi gražiai prisimena; visur vaišina. Sakė turi važiuoti pas Al ir Jean Vane (Vainalavičius) į Kanadą.

Gaila, kad laikas taip greit bėga, gal ir negalės visur apvažinėti. Tikime jog ji linksmai praleis laiką Michigano valstijoje. Linkime Adelei Klimavičienei gražių atostogų ir laimingai sugrįžti į savo naują gyvenimą vietovę St. Petersburg, Florida. Stefanija

BROOKLYN, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Konstancija Karpavičienė

Mirė

1974 m. liepos 26 d.

Jau septyni metai kai iš mūsų tarpo ji atsiskyrė. Mes jos labai pasiilgome ir niekados nepamiršime.

OLGA — duklė ir vyras CHARLES

Sūnus — EDWARD

Anūkas — RONALD ir jo žmona GERRY

NEW VERNON, N. J.

Mirus

Vincui Paulauskui

"Reiškiame gilią užuojautą dukroms Maryann, Anne, Genny ir Adelei, jų šeimoms ir visiems giminėms Amerikoje ir Lietuvoje. Mielas Vincui, kad ir daug sveikatos ir prakaito praliejai savo gyvenime, dabar linkime kad būtų lengva Amerikos žemėlė."

TESSE STOČKIENE

ADELE ir FELIX LUPSHEVIČIUS

ANNA JAMISON

MILDRED STENSLER

VICTOR BECKER

WATERBURY, CONN.

Mirė

Vincas Ruginis

1981 m. liepos 7 d.

Mes apgailestaujame netekę gero draugo ir jo giminėm čia Amerikoje ir Lietuvoje reiškiamė gilią užuojautą.

L. L. D. 28 KUOPOS VALDYBA ir NARIAI

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Mano mylimos motinos

Onos Vaičekauskienės

1920 metais birželio mėnesyje Lietuvoje mirė mano motinėle. Ji išaugino tris dukras ir vieną sūnų sunkiai ponams dirbdama.

Sūnus — JONAS VAIČEKAUSKAS

Binghamton, N. Y.

SUNRISE BEACH, MISSOURI

MIRUS

mūsų motinėlei

Ona Martin Dykstra

Paliko mus giliausiame nuliūdime.

Dukros ir Žentai

DARATĖLĖ ir WALTER MURELIS

NANCY ir ED MALOAN

OAKLAND, CAL.

Mirė

Alek Mugianis

Mirtis išplėšė vėl vieną pažangietį iš mūsų tarpo. Liūdime netekę gero draugo ir nario.

LLD 198 KP. VALDYBA

ir NARIAI

OAKLAND, CAL.

Mirus

Alek Mugianiu

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Kostancijai ir visiems jo artimiesiems draugams. Jo mirtis praretino mūsų eilės.

A. ir V. Taraška

F. ir D. Machulis

R. ir C. McRae

J. ir K. Karosas

J. ir A. Geiser

M. Ginaitienė

Telda King

M. Baltolionytė

R. Machulis

M. Mozuraitienė

Marth Kamar

Vaidzas iš susirėmimo tarp mažųjų atstovų ir statybos darbininkų New Yorke. Portorikiečiai ir juodieji kaltino baltuosius, kad tie jų neįsileidžia dirbti.

Sunrise Beach, Mo.MIRĖ ONA
MARTIN DYKSTRA

Sulaukusi 87 m. liepos 7 d. po sunkios ir ilgos ligos mirė Ona Martin Dykstra.

Ona gimė Plymouth, Pa. 1893 metais liepos 26 d. Ji buvo Marijonos ir Tomo Marcinkevičių-Martin vyriausia iš dešimts vaikų. Išaugo su trimis sesutėmis ir vienu broliu — kiti vaikai išmirė kūdikystėje.

Ji ištėkėjo ir ilgus metus gyveno Wilkes Barre, Pa. apylinkėse. Išaugino dvi dukras, gerai žinomą chorų mokytoją Daratėlę Murelis, kuri per daugelį metų vadovavo Chicagos Aido Choriui, Wilkes Barre Aido Choriui, Sheandoah, Pa. Lyros Choriui ir mainierių kvartetui, ir kitą dukrą Onutę-Nancy Maloan, kuri daug veikė ir dainavo choruose.

Ona Dykstra skaitė pažangius laikraščius, priklausė LLD, LDS, moterų grupei ir choruose. Ji turėjo malonų balsą, tad dainavo duetus, kvartetus ir dalyvavo opere-tėse ir vaidinimuose.

Ji turėjo persikelti į Chicago, kur gyveno jos dukros. Tuoj įstojo į choras ir organizacijas. Chicagoje ji ištėkėjo už John Dykstra. Kai jis išėjo į pensiją, jie persikėlė gyven-ti į Miami, Fla. Miameyje ji taipgi prisidėjo prie veikimo, ir per kelis metus dirbo Lietuvių Socialiniame Klube virėja.

John Dykstra mirė 1961 metais. Ona pergyveno pirmą širdies ataką 1965 metais. Gydytojams patarant, ji persikėlė į Chicago, arčiau dukrelių. 1970 metais ji su dukrele Daratėle Murelis lankėsi Lietuvoje dainų festivalyje.

1970 metais Ona susipažino ir susituokė su Fred Demers iš Iowa valstijos. Vasarą jie gyveno Spirit Lake, Iowa, o žiemą praleido Marathon, Fla.

Ona pergyveno antrą širdies ataką 1976 metais. Fred mirė 1980 metais. Ona liko viena, menkos sveikatos, tad dukrelė Nancy Maloan ir jos vyras pasiėmė mamytę pas save į Sunrise Beach, Missouri, kur ji gyveno iki mirties.

Didžiame nuliūdime jos liko dvi dukrelės su vyrais, dvi anūkės ir du proanukai, taipgi trys sesutės ir daug kitų giminų bei draugų.

Jos brolis mirė 1973 metais.

Onos palaikai sukremuoti, taip kaip ji prašė.

Ilsėkis amžinai, miela Onute. M. N.

■ KAD ŽUVIS NEGESTŲ

Mokslininkai nustatė, kad užmigdytą gyvą žuvį galima išlaikyti labai ilgai. Sugautas žuvis penardinamas į vandenį, persodinti anglirūgštės. Angliarūgštės dujos pro žuvų žiaunas patenka į vidaus organus ir koaguliuoja su baltymais. Žuvis užmiega, bet nežūva. Paskui jos ištraukiamos iš vandens ir dedamos į hermētinius indus su gryna angliarūgštie.

Bandytais nustatyta, kad tokiuose induose žuvis gali ma gabenoti itin toli ir ilgai laikyti sandėliuose, — rašoma Japonų žurnale „Sekuchin Koge“.

Bridgeport, Conn.

LDS 74-os kuopos bendrai su New Yorko LDS kuopa birželio 28 d. gražiamie Sherwood Island parke, Westport, Conn., prie pat jūros buvo surengta graži išvyka. Žmonių atsilankė neperdaug, nes vasaros laikas ir daug atostogose. Kai kurie mūsų nariai buvo Lietuvoje. Tačiau kurie atsilankė, nebuvo nuvilti.

Buvo malonu susitikti žymius LDS veikėjus, kaip tai Anne Yakstis buvusią ilgametę Centro sekretorę; iždininkę Amelia Yuskovic su vyru Walter; seseris Jeskevičiūtės; John Rigely su visa šeima. Buvo ir daugiau svečių iš New Yorko, gaila jų pavardžių neteko sužinoti. Ši kartą taipgi buvo keletas gražių moterėlių iš Hartford, Conn.

Diena pasitaikė nepaprastai graži. Dangus mėlynas, gi apačioje blizgantis jūrų vanduo. Vandenyje lenktynioja gausybė būrinių laivų. Tad toje gražioje išvykoje neteko nuobodžiauti, visi dalyviai atrodė kaip viena graži šeima.

Iš Stamfordo buvo keletas kitataučių, bet jis nuo lietuvių nė kiek nesiskyrė.

Reikia padėkoti mielai Al-donai Anderson, kuri nors pati negalėjo dalyvauti, bet iš Kanados prisuntė nepaprastai skanų sūrį. Ji atvežė Amelia Yuskovic ir mielai visiems dalyviams padalino. Laikas greit prabėgo, ir bežiūrint — jau metas atsiseikinti.

LDS 74 kuopos narių vardu tariau visiems nuosirdžiai, žemaitiškai dėkui. Linkiu visiems geros sveikatos, sėkmės ir malonios nuotikos iki kito pasimatymo.

Sidalvos Žemaitis

Cleveland, Ohio

Gegužės 10 d. mirė Anna Žemaitis. Ji gimė 1897 m. gruodžio 3 d. Lietuvoje, atvyko į JAV būdama jauna.

Jos pirmasis vyras buvo Žiūraitis. Jie turėjo du sūnus. Vienas jų mirė jaunas, antras sūnus Stanley tebegyvena.

Žiūraitis mirė dar jaunas. Anna ištėkėjo už Juozo Žemaičio. Jiedu buvo pažangūs ir priklausė LDS kuopoje. Anna buvo Moterų Klubu narė ir klubietės dažnai aprūpindavo iš savo darželio gėlėmis.

Ji buvo pašarvota Joku-bausko koplyčioje, palaidota Lakeview kapinėse. Po laido-tuvių visi buvo sukvieisti pietums į Lietuvių Piliečių restauraną.

Giliame nuliūdime liko sū-nus Stanley Žiūraitis, vyras Juozas Žemaitis ir giminės Massachusetts valstijoje ir Lietuvoje. A. Susnis

MĖGSTA KIRMYTI

Akių nepratrynes, saulelės nematysi,

Tik tai garsaus miegaliaus vardą įsigysi.

Gaila, kad tokių aistrulių dar pasitaiko,

Kad jie linkę kirmyti

lovose be saiko.

Mirė**Eleanor Sungailienė**

Birželio 22 d. mirė ilgametė "Laisvės" skaitytoja ir rėmėja, Niujorko Moterų Klubu narė Eleanor Sungailienė, kuri gyveno su dukra Anne Haley Oceanside, N. Y.

Palaidota Cypress Hills kapinėse.

Liko nuliūdime dukra Anne Haley, du sūnus Viktoras ir Edwardas ir jų šeimos.

Reiškiame gilią užuojautą Eleanoros giminėms ir draugams. IM

Mirė Jonas Beleckas

Liepos 21 Santa Monica, Cal. mirė Jonas Beleckas, 94 m. amžiaus.

Liko žmona Veronika, po-sūnis Kazys Matuzas, Richmond Hill, N. Y., sūnus Vytautas Beleckas, Sunny Hills, Fla., Stasys Beleckas, New Jersey, duklė Genė Plukienė-Beleckaitė, Santa Monica, Cal., daug anūkų ir proanūkių. Tai paskutinis buvęs maspethietis Belecko artimųjų draugu, iškeliajęs į amžinąsį.

Reiškiame gilią užuojautą visai šeimai.

Waterbury, Conn.

Liepos 7 d. po trumpos ligos Waterburio ligoninėje mirė Vincas Ruginis, sulaukęs 88 metų. Jis gyveno 212 Moran Street.

Liūdesyje liko keli pusbro-liai ir pusseserės: Uršulė Morkis, Mr. ir Mrs. Edward Morkis, Mr. ir Mrs. Joseph Deluca, visi iš Waterbury; taipgi vienas brolvaikis Raymond Ruginis iš Naugatuck, Conn.

Vincas gimė 1892 m. rug-pjučio 1 d. Akmenės parapi-joje, Lietuvoje, Prano ir Uršulės Ruginių sūnus. Į šią šalį jis atvyko būdamas jaunas Waterburyje išgyveno virš 60 metų. Jis virš 40 metų dirbo Virjune (?) Manufactur-ing Co. Prieš kelis metus jau buvo išėjęs į pensiją.

Vincas buvo Waterburio Lietuvių Klubu ir LLD 28 kuopos narys. Jis skaitė ir rėmė "Laisvę" ir prenumera-vo laikraštį savo giminėms Lietuvoje. Lankė mūsų pobū-vius ir susirinkimus. Buvo gero būdo žmogus ir su visais gražiai sugyveno.

Mes jo gailimės, ir jo giminėms čia Amerikoje ir Lietuvoje reiškiamė gilią užuojautą. O Tu, Vincui, išlė-kitės ramiai šios šalies žeme-lėje. M. Svinkūnienė

New Vernon, N. J.

Po sunkios ligos, birželio 30 namuose pas dukterį mirė Vincas Paulauskas.

Vincas ilgą laiką gyveno Elizabeth, N. J. kur jis turėjo savo įstaigą Liberty Tool Works iki 1953 metų, kai išėjo į pensiją. Jis prigulėjo prie LLD Elizabetho Lietu-vių Socialio Klubu ir buvo laikraščio "Laisvė" skaityto-jas ir geras rėmėjas.

Žiemos metu jis gyveno Gulfport, Floridai, kur taip pat priklausė prie St. Peters-burgo Lietuvių Pensininkų Klubu ir lankė parengimus, nes jis labai mylėjo dainą ir muziką. Net senatvėj mėgo ir šokti — ir kelis kartus per savaitę eidavo šokti į Gulf-port Ballroom.

Vincas buvo labai malonus, draugiškas ir linksmo būdo žmogus, labai gražiai sugyve-no su šeima.

Jis paliko liudinčias ketu-rias dukras, Maryann Alfano, Anne Zaranka, Genny Pocius ir Adele Dapkus, 14 anūkų, 3 proanūkius ir brolį Augustiną Lietuvoje.

Labai gaila netekus myli-mo, nuosirdaus draugo.

T. Stočkienė

n.y.
13th annual **DAILY WORLD**
picnic
sun. **aug. 23**
arrow park monroe, n.y.
exciting events wonderful food
Tickets: Bus, \$8 per person; Children under 12 (not occupying seat) \$ 50. Car, \$3.50 per person. Tickets available at 235 West 23 St., 6th floor, 924-0550 and at Unity Books, 237 W. 23 St.
Bus locations: Union Sq. E. & 16 St.; 23 St. & 8 Av.; 96 St. & B'way; 125 St. & 7 Av.; Coney Island and Brighton Beach Ave.; West 5 St. & Neptune Ave.; DeKalb & Flatbush Ave.; Grand Army Plaza; Fordham Rd. & Grand Concourse; Allerton Ave. & Barker; Co-op City (Barlow Center); Queens.
For more info: call (212) 924-0550

BRIEFS

Summer pleasures are many. The Flushing Art League Outdoor Art Exhibit featuring original fine arts and crafts will be at the Queens Botanical Gardens on Saturday, September 12th from noon to sundown. Lucky new Yorkers! And Don Quijote Children's Theatre at King Park, 153rd Street & Jamaica Avenue, on Sunday, August 2nd at 3 p. m. The performance is free.

The Penny Jones Puppet Theatre will be performing on August 14th in Broadway Park, 37th Avenue and 65th Street, Woodside at 10:30 p. m.

Have a problem? Need some information? Write, call or visit assemblyman Anthony S. Seminerio in his district offices 114-19 Jamaica Avenue, Richmond Hill 11418, telephone 847 0770. The hours are Monday and Thursday 10-7, Tues., Wed. Fri. 10-5.

Ksavera Kaross, head of Russian American Institute in San Francisco is going to Lithuania for at least two weeks in August. Happy traveling! Hope to see her on stop in New York.

America cannot compete successfully with the Soviet Union in international sports unless it improves the training of its athletes, U. S. track coach Harmon Brown says.

The Food and Drug Admini-

nistration July 15th approved a new artificial sugar substitute for use in dry food products such as drink mixes, instant coffee and tea, puddings, fillings and cold cereals.

The sweetener, aspartame, developed by G. D. Searle & Company of Skokie, Ill., joins saccharin as the only approved artificial sweetener available to food manufacturers and the public since the F. D. A. banned cyclamate, another sugar substitute in 1970. The agency proposed in 1977 that saccharin be removed from the market because of tests indicating that it can cause cancer in laboratory animals, but Congress exempted it from F. D. A. action.

More than half of the one million teenagers who get pregnant each year shun adoption and abortion to keep their babies despite the consequences, a federal study shows.

America's women would be the biggest losers if Congress agreed to the Reagan Administration's social security proposals, a House task force discovered.

The task force, set up by the House Select Committee on Aging, found that women are already clustered at the bottom of the social security benefit structure and are disproportionately vulnerable to the cutbacks the Administration has sought. Ilse

El Salvador: children behind bars

Young Salvadoran peers out from the bars of an abandoned penal colony in Suchitoto. Refugees, considered sympathetic to the liberation fighters, were moved here by the military from their camp in La Bermuda. Despite the continuing violation of human rights by government troops, the U.S. government continues to send money to the Salvadoran dictatorship.